

ataria

Kike Amonarriz: «Autoestimulua linguistikoa zabaldu behar dugu»

2019-12-06
1.156. zenbakia
107.6 fm ·
www.ataria.eus

saridunak

Atarikideentzat **saski bat** daukagu

Ataria jarriko da harremanetan

Errigorako **SASKI BELTZA**

Nafar hegoaldeko
uzta eskutik eskura

• Eusebi Etxebeste (Ibarra)

2^{mó}
graduatu
erreflexuen
aurkako lenteekin

99€

Gure betaurreko guztiak
bilduma berrietakoak dira

RPS. 175/15 I.L.G.

Kontsultatu itzazu zure optikan kanpainaren
ezaugarriak. Ezin da beste eskaintza
batzuetan erabiltzeko.

San Frantzisko, 23
Tel.: 943 69 84 70
TOLOSA

MULTIÓPTICAS

www.multioplicasgipuzkoa.com

ISASTEGI

~ SAGARDOTEGIA ~

ALDABA TXIKI AUZOA~TOLOSA (GIPUZKOA)
TEL: 943 65 29 64 WWW.ISASTEGI.COM

Errefusa

Ez. Errefusaren edukiontzian ez dira aldian behin bi hanka agertzen deskuidoz. Aldioro, -sarriegi-, harritzen zaituena pertsona bat da gerriraino edukiontzian barneratuta guk errefusatutakoaren artean erabilgarri zaion zerbaiten bila. Erosketetarako orgatxoa alboan uzten du, beteta etxeratzeko itxaropena duen seinale. Ilundu ondoren lehen, egun-argiz gaur egun. Iluna behar du berez errefusaren munduak. Baina ez diot inoiz galde-tu zer ikusten den zulo beltzetik haratago.

Emakume bat da gure auzoko esploratzailea. Gaztea. Ez dakit biotako zein lotsatzen den gehiago topo egiten dugunetan. Arrazoi desberdinengatik seguruaski. Edo sakon-sakonean arrazoi beragatik. Lehen-dabizikoz ikusi nuenean jiratu egin nintzen. Ez nuen hark nire mixeriak ikusterik nahi. Eta ondorioztatu nuen harentzat ere ez zela atsegina izango berea nire aurrean hain modu gordinetan erakustea. Errefusa poltsatxoarekin itzuli nintzen etxera. Go-goan dut zabaldu eta aztertu egin nuela norbaitek noizbait erabiltzeko modukorik

ARANTXA ITURBE
IRRATILARIA

ba ote zen tartean. Orduko hartan ez, behintzat. Errefusa izena ondo merezitakoak besterik ez zeuden han.

Galdetu egin beharko nioke zer altxor topatu izan ote dituen guk errefusatutakoetan. Galdetu egin beharko nioke ea noizbait eraman izan ote duen espero gabeko opariren bat edukiontzi horretatik. Pentsatu nahi dut baietz. Buruz beherako arrantzan egokitu zitzaioala behin zerbait poztu zuena eta horregatik itzultzen dela zabor artera berriez ere gerta litekeelakoan (norbaitek ahaztutako euroa

aurkitu, eta aldioro besteren bat agertuko delakoan edarien makina arakatzan duen umeak bezala). Eta batez ere, galdetu beharko nioke nor den, nondik datorren, zer bizimodu egiten duen, maite duenik ba ote duen etxean zain eta merezi al duen gure herrira etorri izanak.

Ez diot ezer galdetzen. Bi hankak ikusten ditudanean 'egunon' esaten diot. Berean kontzentratuta, ezustean harrapatzen du gehienetan diosalak. Hankak eta begirada lurrera jaitsi eta apartatu egiten da nik poltsa bota arte. Ni eta nire egonezina al-dendutakoan heltzen dio batzuetan bere

eginkizunari. Beste batzutan, nahikoa duela iritzita edo, bera eta bere egonezina kontrako bidean abiatzen dira.

'Lehengoan izan nintzen Tolosan, aspaldiko partez. Ze polita dagoen!', esan dit batek baino gehiagok denbora gutxian. 'Oso', erantzuten diet politetiaz. Errefusa edukiontzi-tara poltsak botatzen ditugunentzat ederra dago benetan. Ez dakit ze izenondo erabiliko ote luketen errefusa edukiontzietan bila ibiltzen direnek. Desberdina behar du nahi eta nahi ez buruz beherako ikuspegiak.

Emakume bat da gure auzoko esploratzailea. Gaztea. Ez dakit biotako zein lotsatzen den gehiago topo egiten dugunetan. Arrazoi desberdinengatik seguraski. Edo sakon-sakonean arrazoi beragatik.

ARGITARATZAILEA: Tolosaldeko Komunikazio Taldea, SM **LEGE GORDAILUA:** SS-1323-2013 **KOORDINATZAILEA:** Rebeka Calvo Gonzalez
KUDEATZAILEA: Iban Urdapilleta Alkizalete **TELEFONOA:** 943 655695 **BEZERO ARRETA:** 943304346 **WEBGUNEA:** www.ataria.eus
POSTA ELEKTRONIKOA: ataria@ataria.eus **IRRATIA:** 943 69 80 38 - 687 4100 33 - 107.6 FM **PUBLIZITATEA:** 661678818 - publi@ataria.eus

ATARIK ez du bere gain hartzen aldizkarian adierazitako esanen eta iritzien erantzukizunik.

TOLOSALDEKO KOMUNIKAZIO TALDEA, SM-KO KIDEAK:

URTEKO HARPIDETZA KUOTA: 80 €

TOLOSALDEKO ATARIA DIRUZ LAGUNTZEN DUTEN ERAKUNDEAK:

Udalak: Albizsketa, Aduna, Alegia, Alkiza, Albiztur, Altzo, Amezketza, Anoeta, Asteasu, Baliarrain, Belauntza, Berastegi, Berrobi, Bidania-Goiatz, Elduain, Gatzelu, Hernialde, Ibarra, Ikaztegieta, Irura, Larraul, Leaburu-Txarama, Lizartza, Orendain, Oresa, Tolosa, Amasa-Villabona eta Zizurkil

Gipuzkoako Foru Aldundia

Azaleko irudia:
Itzea Urkizu Arsuaga

LURKIZU

«ASKOK USTE DUTENAREN AURKA, ETENGABE IKASTEA ESKATZEN DU LAN HONEK»

GARBIÑE MOZO

SABERRI LURRINDEGIKO ARDURADUNA

Saberri lurrindegia 30. urteurrena ospatu berri du azaroa amaieran, Gabonetako kanpaina atarian; egun lanpetuen ondorenerako, proiektu berriak buruan darabiltza Garbiñe Mozok.

Itzea Urkizu Arsuaga

Gurasoen dendako erreleboa hartu zuen Garbiñe Mozok (Elduain, 1972), eta pasa den azaroaren 25ean 30. urteurrena ospatu zuten Saberri lurrin dendan. Hiru hamarkadatan gora-beherak izan dituzte, baina Kale Nagusia osasuntsu ikusten du orain. Bi langile aritzen dira bere ondoan, eta guztiek ere argi dute, zein den zerbitzu ona eskaintzeko lehen baldintza: bezeroei entzutea.

30 urte, ez da urteurren makala. Pozik izango zarete.

Bai, bai. Egia esan, oso azkar pasatu dira. 30 urtean gauza onak zein txarrak izan dira, baina hementxe gaude.

Gurasoengandik jaso zenuten sal-

tegiaren ardura. Hala ere, bokazioz aritzen zara?

Txikitatik gustuko izan dut jendearekin sortzen den harremana. Gu El-duaingoak gara, eta gure izebak El-duaingo taberna eduki zuen, kontsejua. Txiki-txikitatik tabernan egoten ginen, herriko jendearekin, eta horretara ohitu gara; jendearekin egotera.

Denda 1989an ireki zuten zuen gurasoek, eta aitzindari izan ziren, lurrin dendak batean autozerbitzua eskainiz. Ba al dakizu ideia nondik sortu zitzaien?

Tolosan, autozerbitzua ezarri zuen lehenengo denda izan zen, drogerian eta lurrindegian. Gurasoak harremanetan jarri ziren Donostiako denda bateko arduradunekin, eta ikusi zuten

formula berri bat zela. Nolabait, sal-mahaiak kentzeko joera zetorrela, jendeak produktu guztiak hobeto ikus zitzan, eta erosketa erosoago egin zezan.

Arrakasta izan al zuen hasieratik?

Garai hartan, goizetan ikasi egiten nuen, eta arratsaldetan dendara etortzen nintzen. Jendearentzat sekulako berrikuntza izan zela gogoan dut, izan ere, Tolosan lehenengo autozerbitzua izateaz gain, Donostian bertan ere denda gutxi eskaintzen zuten halako bezero arreta. Gero bai, urte batzuk pasatu, eta kate handiek gehiago zabaldu zuten autozerbitzua Donostian.

Ordutik hona, aldatu al da bezeroen erosteko modua?

Bai. Orain genero izugarri dago, eta jendeak ikusi egin nahi du hori guztia: zein desberdintasun dagoen produktu batetik bestera, batek edo besteak zein propietate dituzten,... Bezeroek aniztasuna ikusi nahi dute, merkaturia ere halakoa delako gaur egun: anitza.

Horrek zuei lana gehitzen dizue, produktuak aukeratzeko?

Bai. Egia esan, azken urteotan nabaritu dut, nik neuk produktuak erostekoan lan handiagoa izaten dudala lehen baino. Oso hornitzaile onak dauzkatzat, eta oso ondo erantzuten dute, baina prezioari ere begiratu behar izaten diot. Izan ere, produktuak prezio onean erostea gustatzen zait, gero, salterakoan ere, bezeroarentzat prezioa ona izan dadin. Horrek ordenagailu aurreko lan handia ematen dit, eta oso ondo negoziatu behar izaten dut hornitzaileekin.

Zuen bezeroak kalitatea bilatuko du, baina prezio ona ere bai, ahal den neurrian.

Bai. Marka onekin lan egin nahi izaten dut, eta aukeratzan ditudan marka horiek beti eskaintzen dute kalitatea, prezio ona eta aukera.

Zentzu horretan, nola eragin dio Saberriri internet bidezko salmentak?

Eragina nabaritzen dugu, handia gainera. Askotariko jendea dago, eta badira dendariarekin harremana edukitzeko beharra duten bezeroak ere; berarentzat egokiena zer den galdetzea gustuko dutenak. Baina, ez dut ukatuko, internetek min egiten digula.

Hala ere, zuen produktu motak behar du, neurri baten, usaintzea edo norbere azal gainean proba egitea, ezta?

Interneten gauza asko salduko dira, baina, adibidez, hemen, makillajea, ezpaintakoak, zuzentzaileak eta horrelako produktu guztiak probatu egiten ditugu bezeroarekin. Txoko bat dugu horretarako, eta hori gure alde dugula uste dut, azken finean, zerbitzu bat delako. Makillatzen ere aritzen gara, edozein ospakizunetarako, eta dendan ez ditugun perfumeak enkar-guz ekartzen dizkiegu bezeroei.

Autozerbitzua izanez zabaldu zen Saberri, baina harreman pertsonal hori ere beti izan duzue. Hori da zuen gainbalioa?

Baietz esango nuke. Batzuetan ez dugu oso ondo jakiten, zer den ondo doakigun hori, edo zer den gure azalak behar duena, eta gu horretarako gaudede.

Oro har, zein da Saberriko bezero mota?

Erosten duen horrek berme bat izatea nahi duena, kalitatearen bila doana eta aniztasuna ikusi nahi duena.

Eta, adinari begira, nola ikusten dituzu gazteak eta bertako komertzioa?

Duela urte batzuk azterketa txiki bat egin genuen dendan, sartzen ziren bezeroen sexua eta adina apuntatuz. Emaizak begirata, ikusi genuen guk uste baino gizonezko gehiago sartzen zirela Saberriera, eta aldaketa batzuk egin genituen gure eskaintzan. Adinari dagokionez, berriz, esango nuke 25 urtetik gorako bezeroak ditugula. Jende heldua ere oso gustura etortzen da hona, eta ni neu ere oso gustura egoten naiz adinerekin.

Dendaran lana, besteak beste, etengabe berritzen aritzea da, jendearen eskaerara moldatzeko. Burua noizbait geldirik izaten al duzue?

[Barreak] Ez. Nik asko erreparatzen diot jendeak eskatzen duenari, jendeak nahi eta behar duenari. Dendaren martxarako hori hartzen dut kontuan, eta niretzat hori da gure lana.

24 orduko eta 7 eguneko lana da, ala lortzen duzue burua dendatik deskonektatzea?

Tira, badaude horretarako momentuak ere. Baina orain, adibidez, gauean ere burua martxan izaten dut. Eguerriren bueltan eskaera hazi egiten da, bolumen handiagoa izaten da. Dena den, perfumeen kasuan, urte osoa

«Bezeroek aniztasuna ikusi nahi dute, merkatua ere halakoa delako gaur egun: anitza»

izan ohi da garai ona. Usain ona izatea denoi gustatzen zaigu, eta urte osoan barrena ondo lan egiten dugu produktu horiekin.

Kale Nagusian zaudete. Duela urte batzuk, lokal asko hutsik zeuden hemen, baina azken boladan bizi-berritu da Kale Nagusia. 30 urteotan, zein aldaketa nabaritu duzue zentzu horretan?

Kale Nagusiak onura nabarmenak izan ditu, egia esan. Udalak eta Tolosa&Co elkarteak proiektu berezi bat garatu zuten komertzio berriak irekitzeko eta, adibidez, Garia okindegia, Zuzeu, GKO Gallery eta La Ratita Presumida ireki zituzten. Kale Nagusian jende gehiago dabilela nabaritzen da, eta hori guretzako mesedegarria da, noski. Gainera, Kale Nagusiko merkatariorik asko elkartzen gara, bai Gabonetako apaingarriak egiteko, eta baita urte osoan kaleari kolorea emateko ere. Elkartasuna daukagu Kale Nagusiko denden artean.

Nola ikusten duzu Tolosako merkataritza 15 urte barru?

55-57 urte inguruko merkataria asko daude eta, urte gutxi barru, erretiroa hartuko dute askok. Nire ustez, hor badugu lana, jende gaztea prestatzen. Askok pentsatzen dute, dendan egoteak ez duela formakuntzarik eskatzen, baina etengabe ikastea eskatzen du lan honek. Nik, adibidez, 30 urte daromatzen dendan, baina sekula ez diot utzi prestakuntza jasotzeari. Belaunaldi berriak ere prestakuntza horretan hastea lortu beharko genuke, Tolosan saltoki onak daudelako, eta pena handia litzatekeelako horiek ixtea.

Horretarako, merkataritza lan aukera moduan ikusi behar dute.

Noski. Egoera ez dago erraza, baina ikusi egin behar da zerk duen aurrera egiteko aukera, eta jendeak zein behar dituen.

Tolosa&Co elkarte aipatu duzu. Saberriren ibilbideari begirata, zer ekarri dizue horrelako elkarte bat edukitzeak?

Batez ere, gure arteko harremana sustatzen du, eta askotan norberari bakanrik suertatzen zaizkion arazoak direla uste badugu ere, askori gertatzen zaizkiola ikusten dugu. Hori guztia partekatzeko balio du, eta horrek asko laguntzen dizu.

Hiru hamarkadako urtemuga ospatzen ari zarete, eta bezeroen artean saskia zozkatuko duzue aitzakia horrekin. Aurrera begira, baduzu helburu berririk?

Orain Gabonetako kanpaina ondo joan dadin nahi dut, urtarilerara bitarte. Baina, hurrengo urtera begira, hobekuntza batzuk egiteko ideia buruan bueltaka darabilt. Ondo aztertu nahi dut guztia, baina berrikuntza batzuk egin nahi ditut.

Zure iragarkia argitaratzeko:
661 67 88 18
publi@ataria.eus

EUSKO JAURLARITZA
GOBIERNO VASCO

Hezkuntza, Hizkuntza Politika eta Kultura Sailak
(Hizkuntza Politikarako Sailburuordetza) diruz lagundua

JAKIN-MINA AZOKAREKIN ASETZEN HASIKO DIRA

XXIII. Olentzerotan Jakin-Minez prest dute Altzon, eta lehen ekitaldia igandean izango da. VI. Azoka 10:00etatik 14:00etara egingo dute, 35 posturekin.

Eneritz Maiz Etxarri

Altzoko Azoka Eguna izango da igandean, hilaren 8an, eta laugarren urtez jarraian antolatu duten azokarekin emango diete hasiera XXIII. Olentzerotan Jakin-Minezeko ekitaldiei.

Postuz bete-betea izango da azoka. Herrikoek sei bat postu jarriko dituzte, eta gainerakoak kanpotik etorritakoak izango dira. Arrakasta duen azoka da, eta postu batzuei uko egin behar izan diete. Janarien eta edarien postuak ez dira faltako, eta artisau postu ugari izango. Berrikuntzen artean, patearen eta kontserben postu bana izango dira. Bi upategi ezberdinetako ardoak ere izango dira. Goiza postuz postu pasa eta gero, goseari aurre egiteko aukera izango da. Taloen postu bat egon-

go da, eta herriko gazteek ere barra jarriko dute, pintxoekin eta edariekin.

Musika, tailerrak eta solasaldiak

Loatzoko ikasleek jarriko dute musika lehen astean, eta astebete berandua-go, Petti bakarleriaren txanda izango da. Sarrerak bost euroko kostua du eta udaletxean eta Ostatuan daude salgai jarrita.

uste beltza izate hutsa kondena izango zenik...». Senegaldik Bilborako bidean, migrazio prozesuan Pape Niang-ek bizitako barne-bidaia ekarri du liburura Mikel Garcia Idiakez *Argiako* kazetariak. Pape eta Mikelek aurkeztuko dute liburua eta, ondoren, haiekin solasaldia egiteko aukera izango da.

ABENDUAK 18, ASTEAZKENA

19:00. *Diametro 200* eta *Larrabetzuko eskola: garaiko eta bertako produktuekin hornitutako bi esperientzia*. Garaiko eta bertako produktuen aldeko apustua egiten dute eta, egun, arrakasta handiz funtzionatzen ari diren bi proiektu ezagutuko dira. Larrabetzuko eskolako jangela eta Orona kooperatibako jatetxeko esperientziak barru-barrutik ezagutzen dituzten bi hizlari izango dira udaletxean. Aner Gorostiola, Larrabetzuko eskolako kidea, eta Fede Pacha, Oronako jatetxeko arduraduna. Solasaldiaren ondoren gazta ezberdinak ezagutu eta probatzeko aukera izango da.

Garbigailu eta ontzi-garbigailueta-rako xaboia egiten ere ikasiko dute al-tzotarrek, eta astelehenean eskainiko du Amaia Garmendiak tailerra. Hurrengo egunean *Pape Niang*. *Hasiera berri* bat liburua aurkeztuko dute Pape Niang eta Mikel Garcia kazetariak. Asteazkenak, zergatik bertako elikagaiak? Zergatik garaikoak? galde-rei erantzun nahiko die. Horretarako bi esperientzia ezagutuko dituzte. Eta Asisko Urmeneta ere hitz eta marrazki ariko da, ostegunean.

Talo jatea, Elordi elkartearen

Bukaera gozoa emateko talo jatea egingo dute. Taloa hirugiharra, txorizoa, gazta edota txokolataarekin eskainiko dute, eta horrez gain, gaztaina erreak izango dira. Ume eta gaztetxoek sei euro ordaindu beharko dute, ikasle gazteak 12 eta helduek 18 euro.

XXIII. OLENTZEROTAN JAKIN-MINEZ

ABENDUAK 8, IGANDEA

10:00-14:00. IV. Azoka. Bertako produktuak eta gonbidatuek ekarritakoak ikusi eta erosteko aukera.

ABENDUAK 13, OSTIRALA

18:30. Loatzoko musika eskolako Altzoko eta inguruetako herrietako musikari gaztetxo eta gazteek eskainitako kantu eta musika emanaldiaz gozatzeko aukera izango da, Batzarremuño kultur gunean.

ABENDUAK 16, ASTELEHENA

19:00. Xaboia egiten ikasteko tailerra, Elordi elkartearen. Amaia Garmendiak garbigailurako xaboia egiten erakutsiko du, baita ontzi-garbigailurakoa ere. Ikasle bakoitzak etxetik kristalezko bote txiki bat eraman beharko du etxera eraman ahalizateko xaboia.

ABENDUAK 17, ASTEARTEA

19:00. *Pape Niang*. *Hasiera berri* bat liburuaren aurkezpena, Batzarremuño kultur gunean. «Duela hamaika urte Senegaldik atera nintzenez, ez nuen

ABENDUAK 19, OSTEGUNA

19:00. *Asisko Urmeneta: Euskal haria*. Komikia, ilustrazioa, marrazki bizidunak, prentsako karikatura landu ditu. 2019ko ilustrazio modalitateko Euskadi Literatura Saria eman diote *Aztillitza: Xahoren Biografia* lanarengandik. Hitz eta marrazki ariko da, Batzarremuño.

ABENDUAK 20, OSTIRALA

22:00. Petti bakarleri nafarraren kantaldiaz gozatzeko aukera, Batzarremuño. Sarrera: 5 euro.

ABENDUAK 21, LARUNBATA

16:30. Zirkutailerra. Zirika Zirkus taldeko artistek eskainiko dute tailerra, plazan (eguraldi txarra bada, eskolako jolastokian). Ume guztiek artista bat daramate barruan. Artista hori ateratzen ateratzen lagunduko diete tailer honetan. **Ondoren.** Aurpegiak margotzea! (Udaletxe azpiko lokalean).

20:00. Talo jatea Elordi elkartearen, umeak eta gaztetxoak.

21:00. Talo jatea gazte eta helduentzat, Elordin.

“

Euskara dagoen hizkuntza poetikoenetakoa dela uste dut

07

AINHOA ARTETA
SOPRANOA

Artista tolosarrak euskararekin duen harremanaz hitz egin du bere jaioterrira egin berri duen bisitan; azken egunetako polemikaren jakitun, gauzak argi utzi nahi izan ditu.

”

Asier Imaz

Bere haurtzaroaren inguruko grabaketak ekarri du Ainhoa Arteta Ibarrolaburu (Tolosa, 1964) bere jaioterrira. Egun bakarreko bisita izan arren, asteazkenean, TOLOSALDEKO ATARIA-ekin hitz egiteko tarte hartu zuen.

Zerk ekarri zaitu zure jaioterrira?

Tolosa nire altxorra izango da, beti. Orduko Justizia plazan jaiotakoa naiz, gaur egun, Euskal Herria plaza dena. Nire haurtzaroaren inguruko programa bat grabatzen ari dira. Atzo (asteartea), Isparterren izan ginen. Aittiteren etxea oraindik han daukagu. Gaur (asteazkena), Tolosan gabiltza

grabaketekin. Goizean izeba Kontxurekin egon gara. Tolosa eta Ispaster artean pasatu nuen nire haurtzaroa.

18 urterekin hautsi zen lotura hori, Italiara joan zine-nean.

Beti asko maiteko dudana pertsona baten laguntzarekin joan nintzen Italiara. Gaur, gure artean ez dagoen Joxean Lizarribarrek dirua eman zidan. Bizitza goitik behera aldatu zitzaidan. Tolosara udan bakarrik etortzen nintzen. Familiarekin bizitzetik urruneko harremana izatera pasatu nintzen. Orduan ez zegoen mugikorrik. 36 urte nituela itzuli nintzen berriro. Dena ezberdina zen; hoberako. Euskararen arloan eta denean.

Italiara joan aurretik, nolako harremana zenuen euskararekin?

Gure etxean euskara besterik ez zen hitz egiten. Hiru urte nituenean, zaintzaile bat ekarri zuten etxera; Gerardo anaia eta biok zaintzeko. Salamancakoa zen bera. Orduan hasi nintzen gaztelera ezagutzen eta ikasten. Gero, ikaste-etxean, ez zen euskaraz erakusten. Kalean ere oso gutxi entzuten zen. Ez dauka zerikusirik gaur egungo egoerarekin. Baina hortez, ile apaindegia bat genuen eta Tolosaldeko herrietako etxekoandre asko etortzen ziren, eta euskaraz hitz egiten zen. Bestelakorik ere ezagutu genuen, eta ez zen baretze gozoa izan.

Zer esan nahi duzu bestelako horrekin?

Gaztelaraz ondo ez zekitelako baserritarrei nola barre egiten zieten ezagutu nuen. Gure familian hori pentsaezina zen. Edo ile apaindegian, etxekoandreen ondoan egon nahi ez zutenak; bionbo bat jartzeko eskatzen ziguten. Horrek, izugarritzko errespetua sortu zidan baserriko etxekoandreenganako.

Orain, gogoratzen hasita, trukerako aukera izaten zela

ere gogoratzen dut. Arrautzak, babarrunak... ekartzen zizkiguten ilea apaintzearen ordainetan. Hori ere ezagutu nuen. Ederra zen.

Zure soprano ibilbidea handitzen zihoan heinean, mundu osora zabalduz, jaioterrirako bisitak murrizten joan ziren.

Bisitene gozamenak, ordea, izugarria izaten zen. Zentzu gutietan ikusten ziren aldaketak. Euskara gehiago entzuten zen; euskarazko telebista zegoen. Baina aldi berean, euskara galtzen ari nintzela ikusten nuen. Euskara batuarekin hori gertatu zitzaidan, han eta hemen entzuten nuen, eta atzean geratu nintzenaren sentsazioa nuen. Tolosako etxean edo ile apaindegian etxekoandreekin genuen euskara, edo Ispasterrekoa, desberdina zen. Baina Tolosan bizitzen jarraitu izan banu, nik ere bilakaera hori izango nuen. Nire lehengusuengan, ingurukoengan, hori ikusi dut: euskaraz perfektu hitz egiten dute, eta ni ez nintzen atzera geratuko.

Baina esandakoa, hutsune hori sentitu nuen, eta ez da harrotasunez esaten dudana zerbait. Alderantziz, tristura sortzen didan zerbait da. Euskaraz ulertzen dut, baina hitz

egitea kosta egiten zait. Zuek hain modu arin eta errazean nola egiten duzuen ikusten dudanean, horren natural, lotsa ematen dit hor sartzeak. Baina etxekoekin baserrian egon naizenean, ikusi dute egunetik egunera nola joan naizen askatzen. Argi geratzea nahi dudana da, euskara defendatzeari ez diodala inoiz utziko, eta ez dudala inoiz inor kritikatu euskaraz hitz egiteagatik; berdin zait batua izan, bizkaiera izan edo euskara zaharra izan.

Euskarari buruz esandako zure hitz batzuk agertu dira egunkari batean; eta zalaparta sortu dute.

Bai, eta min eman dit. Lehenik eta behin, artikulu hori idatzi duenak errespetu falta izugarria izan du nirekiko. Ez dagoen lekuan gatazka bat sortu du. Prentsaurrekoa grabaturik dago, eta esaldi asko testuingurutik kanpo daude. Inoiz ez nauzu entzungo esaten euskara batua ez dudala errespetatzen edo euskara batua ez zaidala gustatzen. Edozein euskara zoragarria iruditzen zait. Ez da gure hizkuntza bakarrik, mundu mailako altxor bat da euskara. Horretaz oso harro nago, baina gustatuko litzaidake gehiago idaztea edo hitz egitea.

Bestetik, ez naiz polemika sortu zalea. Bizitzako zentzu guztietan. Polemika bat sortu da nik esan omen ditudan hitz batzuegatik, baina nik esan ez ditudan hitzak dira. Bizi osoa euskara mesprextatuz bizi den pertsona bat izan banintz, edo euskaraz hitz egitea nahi ez duen horietakoa, onartuko nuke; baina hori ez da inondik inora nire kasua. Eta hori argi utzi nahi dut.

Madrilgo Zarzuela Antzokiaren historian, 160 urtetan, euskarazko obrarik ez da kantatu. Azaroaren amaieran, lehen aldiz, euskarazko obra bat izan zen oholtzan: Jesus Guridiren 'Mirentxu'. Protagonista nagusia zu izanik, nolako esperientzia izan zen?

Oso berezia. *Mirentxu* 1910eko obra bat da. Euskarazko eta gaztelerazko bertsioak daude. Ia beti erdaraz egiten da. Niretzat oso zirraragarria izan da *Mirentxu* euskaraz Zarzuela Antzokira eramatea. Baina ez Zarzuelara bakarrik, *Mirentxu*ren bizitza, idatzi den politenetakoa, mundu osora eraman dut. Obra horretako euskara niretzat oso berezia

da, amonak hitz egiten zidan hura aurkitzen baitut. Emozio izugarria sortzen dit horrek.

Euskarazko eta gaztelerazko bertsioak daudela esan duzu. Bietan abesten al duzu?

Ez. Euskaraz bakarrik. Gazteleraz ez nuke abestuko. Zentzurik ez luke izango. Itzulpena ikusia daukat, eta ez dauka

zerikusirik. Euskara poesiaz egindako hizkuntza bat da. Hitzen konposaketek duten indarra eta errealitatea hain da handia... 'Ilargia' hitza, adibidez: hil argia; edo 'amona': ama ona. Euskarak aberastasun eta poesia hori dauka. *Mirentxu* itzultzea niretzat ezinezkoa da, sortzen didan emozioa bakarra delako. Euskara dagoen hizkuntza poetikoenetakoa dela uste dut.

Madriren euskara nola hartu zuten?

Oso ondo. Ngarrez bukatu zuten. Nik ere bi emanaldiak negarrez amaitu nituen; *Mirentxu*-ren amaiera oso polita delako. Euskadin obra taularatzea gustatuko litzaidake. Bilbon, Donostian edo berdin dit non. Arriagako Nahikari Aretxederrarekin hitz egin izan dut horren inguruan. Hemen egin beharra dagoela uste dut.

Eta munduan zehar, nola ikusten dute euskara?

Historia izugarriak dauzkat. Behin, New York-en euskaraz zekien taxi gidari batekin joan nintzen. Ez zen hemengoa, bertakoa zen. Ameriketako indioen kultura asko gustatzen zitzaion, eta ondorio batera iritsi zela esan zidan: haien hitzek euskararekin nolabaiteko lotura zutela. Horregatik ikasi zuen euskara. Ni euskalduna nintzela jakin zuenean, altxor bat aurkitu izan balu bezala izan zen. Oso une polita izan zen. Bestalde, linguista bat baino gehiago ezagutu dut. Guztiek, euskara altxor bat bezala ikusten dute, baina ez leku zehatz bateko altxorra, mundu mailako altxor bat bezala baizik.

Bizitu dudana eta ezagutu dudana guztia jakinda, nola demontre hitz egingo dut nik euskararen aurka. Ez dudalako ondo hitz egiten edo ondo idazten, ez die nitaz barrerik egiteko eskubiderik ematen. Baserritarrei nola barre egiten zien ezagutu nuen, gazteleraz ondo hitz egiten ez zekitelako. Hori umiliagarria da. Abusu bat da. Eta ez du onartuko.

Tolosa CF-ko gimnastek Espainiako Txapelketa «bikaina» egin dute

Erredakzioa Tolosa

Asteburuan izan dute denboraldi-ko txapelketa garrantzitsuen Tolosa CF-ko gimnastek, Zaragozan egin den Espainiako taldekako txapelketa. Bi talde izan ziren bertan. Alde batetik, Aitane Goikoetxea, Ismene Agirre, Ane Alustiza, Mara Herrera eta Onintza Sukia gimnastek osatutako junior taldea. Maila horretan lehen Espainiako Txapelketa izan dute. «Lan bikaina egin dute denboraldi guztian zehar, eta bertan ez da gutxiago izan», azaldu dute taldetik. Ostiralean hiru garren postuan amaitu zuten, eta larunbateko «ariketa ikusgarri batekin» sailkapen orokorrean Espainiako txapeladunorde izan ziren. Horrekin batera, lehen mailako igoera bermatu zuten, «eta igandeko finalean berriz ere ariketa zoragarri batekin zilarrezko domina etxera».

Lehen mailako taldea osatzen duten, Iratxe Martin, Irati Xiaoyan Agi-

Tolosa CF-ko junior eta lehen mailako gimnastak, eta taldeko entrenatzaileak. ATARIA

re, Saroi Eskisabel, Anne Lezea eta Joane Zugastik «gogoz defendatu zuten bere lana». Hori gutxi ez balitz, lehen mailan mantentzea lortu dute 18 talderen artean seigarren postua eskuratzuz. Gainera, igandeko finalean bosgarren izan ziren. «Zoragarria izan da gimnasta eta entrenatzaileek denboraldian zehar egin duten lana», nabarmendu dute gimnastika taldetik.

Gipuzkoarren Saria

Gipuzkoako Foru Aldundiak antolatutako Kirolgalan, Tolosa CF-ko lehen mailako gimnastek Gipuzkoarren Saria jaso dute aste honetan. Herri bozketaren bidez banatzen da sari hori. Bi astetan egindako herri bozketak lau mila pertsona baino gehiagoren parte hartzea izan duela nabarmendu dute aldunditik.

Eneko Maiz: «Ez nuen nire onena eman»

I. Garcia Landa Amasa-Villabona

Eneko Maiz billabonatarak aurre-ko astean jokaturako partidarekin bukatu zuen ibilbidea trinketeko eskuz banakako Super Prestige Txapelketan. Amuleten aurka 30-40 galdu zuen, eta ezin izan du final-laurdenetako ligaxkarako sailkatu. «Sentsazio txarrarekin bukatu nuen txapelketa, batez ere azken partida horretan ez nuelako nire onena eman», esan du Maizek. «Gainera Amuletek partida handi bat egin zuen, eta orain ligaxkako lehen partida irabazi du».

Super Prestige Txapelketa banaka jokatzeko den lehiaketa garrantzitsuen da eta Maiz lehen gipuzkoarra izan

izan da txapelketa horretan parte hartzen. Billabonatarra penarekin geratu da bere lana ez zuelako nahi bezain ondo egin, baina aldi berean «aurrerapausoa» eman duela dio eta hori «pozgarria» dela.

Amuleten aurkako partidari, Maiz hasieratik galtzen hasi zen. Pixkana gerturatu zen, baina tanto batera edo bira jartzen zenean, ihes egiten zion eta ez zuen partida berdintzerik lortzen. «Egun txarra izan nuen eta askotan tanto izaten diren pilotakadak gutxiatik ez ziren izan, eta berari erdian utzitako aurreneko pilota, sarean sartzen zidan», zehaztu du Maizek.

Giro ona izan zen beste behin Donibane Garaziko Garat trinketean. «Ea

Maiz eta Amulet, partidaren une batean. ATARIA

berriz ere bertan jokatzeko aukera dugun», esan du Maizek. Trinketean jokatzeko jarraituko du aurki. Zehazki, billabonatarra urtarrean hasiko da Iparraldean jokatzeko den afizionatuen lehen mailako txapelketan.

«OLINPIAR JOKOETARA JOATEA AMETSIK HANDIENA BETETZEA IZANGO LITZATEKE»

IRAITZ ARROSPIDE

ATLETA

Tokion jokatuko dira datorren urtean Olinpiar Jokoak. Iraitz Arrospide atleta billabonatarra ahaleginak egiten ari da bertara joateko, baina garbi du «oso zaila» dela.

Imanol Garcia Landa Amasa-Villabona

Tokioko Olinpiar Jokoetan maratoian parte hartu ahal izateko gutxieneko marka lortu zuen Iraitz Arrospidek (Amasa-Villabona, 1988) aurreko igandean Valentzian, 2.10.59ko markarekin, baina horrek ez dio ziurtatzen Espainiako selekzioarekin Tokiora joatea. **Gutxieneko marka lortuta, pozik?** Oso pozik. Horixe zen helburua Valentzian, eta ez nekien lortzeko gaitasuna izango nuen, baina lortzea posible izan da, eta oso pozik.

Gutxieneko marka 31 segundogatik lortu zenuen. Nola bizitu zenuen lasterketa?

Hasieratik oso bizkor hasi ginen talde batean, eta nire sentsazioak oso onak izan ziren lasterketa guztian zehar. Egia da 25. eta 30. kilometroen artean, erritmoa pixka bat jaitsi zuela taldeak, eta une batzuetan urduritzen hasi nintzen. Baina ikusi nuen hainbeste ere ez zigula alde egiten denborak, eta azken tartean indartsu nengo. Azken kilometroetan ahalik eta azkarren lasterka egin eta ikusten nuen lortuko nuela, eta bukaeran oso pozik sentitu nintzen.

Marka lortu arren, ez duzu Tokiora joateko lekua ziurtatuta. Orain beste mota bateko lasterketa hasten da.

Hori da. Lehenik eta behin, eta garrantzitsuena, gutxieneko denbora hori lortzea zen. Orain beste lasterketa bat hasten da, hiru postu baitaude selekzio bakoitzeko, eta gure kasuan zazpi atleta daude gutxieneko marka hori lortu dutenak. Orain hiru aukeratuen

artean egoteko lasterketa zabaltzen da, eta benetan zaila dela hori lortzea. Denbora pixka bat geratzen da eta horretan saiatuko gara.

Behin betiko aukeraketa izan aurretik beste maratoi bat egingo duzu?

Datozen pare bat astetan hartu behar du erabaki hori. Lehen erabakia izango da maratoi bat egingo duan ala ez, eta egitea erabakiz gero, bigarren erabakia maratoia aukeratzea izango da. Pare bat aukera daude. Lehenengoa Espainiako Txapelketan lehiatzea, aukera asko ematen baititu, baina denboraz nahiko gertu dago, otsailaren bukaeran baita, eta denbora nahiko justua ematen du prestakuntza egiteko. Beste aukera da udaberriko maratoi bat egitea, European zehar.

Nola egiten da aukeraketa?

Hainbat irizpide daude horretarako. Plaza bat erdi finkoa da. Munduko Txapelketan hamargarren postua lortu zuen Dani Mateok eta horregatik leku bat badu, non eta ez den lesionatzen. Beste plaza bat Espainiako txapelkunak izango du, eta hori Sevillan otsailean jokatu den maratoian erabakiko da. Beste aukera da denborekin edo sailkapenean ondo egotea, eta horretarako egin duan denbora hobetzea ezinbestekoa litzateke. Gutxieneko lortu dugun zazpienen artean, nirea zazpigarrena da. Beraz, oso zaila dago. Sekulako maila dago egun maratoian. Azken urteetan maila nahiko apala zegoen Espainia mailan, eta azken urte pare hauetan izugarri igo da, eta orain sekulako markak egin behar dira Olinpiar Jokoetarako postua lortzeko.

Zer suposatuko luke zuretzat Tokiora joateak?

Egin duan denbora egitea amets bat betetzea izan da, maila honetara iristea. Eta Olinpiar Jokoetara joatea sekulakoa izango litzateke, ametsik handiena betetzea. Ez nuen hitzik izango azaltzeko zer den ni bezalako korrikalari batentzat, orain dela ez hainbeste herri lasterketetan hasi nintzen eta, askorik entrenatu gabe. Puntu horretara iristeak suposatuko lukeen poza ezingo nuke azaldu. Esan bezala, oso zaila da postu bat lortzea Tokiora joateko; bitartean, amets egiten jarraituko dugu.

EKINTZAILEAK

SORTU ZURE ENPRESA

Ekintzailetza saila

- Ekintzailea al zara?
- Negozio idea bat al duzu?
- Ekintzaile profilik ba ote daukat?
- Zure enpresa martxan jarri nahi al duzu?
- Nondi hasi behar naiz?
- Bideragarria ote da?
- Ekiteko prestakuntarik behar al duzu?
- Zenbat diru kostatuko zait enpresa abian jartzea?
- Eta zenbat denbora?
- Proiektua finantzatzeko premia al duzu?
- Zure enpresa berriarentzat kokagunea behar al duzu?
- Ekiteko dirulaguntzarik ba al dago?
- Langabezi subsidioa jasotzeko eskubiderik ba al daukat?
- Ze negozio aukera daude eskualdean?
- Lehiberriko enpresa haztegia kokatzeko aukerarik ba al daukat?
- Ekiteko gai ote naiz?

ETORRI eta eman ERANTZUNA galdera guzti hauei.

TOLOSALDEA GARATZEN, S.A.

EKINTZAIETZA SAILA

Apatta Kalea,1

20400 Tolosa

943654501

zubeldia@tolosaldea.eus

Dolomitetan, oinez

Azkeneko bidaian motoa hartuz Ameriketako Estatu Batuetara joan ginen eta oraingoan oinez ibiliko gara, mendi bueltak egiten eta xarma berezia duten herri txikiak ikusten.

Nora, zein mendi?

Dolomita mendiei buruz hitz egiten ari naiz, leku magikoa da, bere kolore gorrixekin, ametsetako mendiak, bere lautada berdeetatik hasita laku urdin turkesetara bitarte.

Unesco-k Gizateriaren Ondare izendatu zuen bezala, munduko mendikaterik ederrenetako bat da, espero genuen bezala.

Dolomitak munduko eraikuntza arkitetoniko ederrenak dira, bere gailur seinalatuak, munduko paisaia harri-garrienetako bat dira.

Dolomitak Italiako ipar-ekialdean kokatutako Italiako Alpeetan daude eta Trento, Bolzano, Belluno, Udine eta Pordenone probintziak hartzen dituzte bere gain.

Bisita osoa egiteko gutxienez zazpi

egun behar dira, batez ere mendizaleak bazarete.

Bergamotik hasi daiteke ibilbidea, eta Garda lakutik pasa ondoren, Bolzanora iritsi gintezke, Bolzano bera da Dolomitetako atea, Alto Adige hiriburua, eta hemen gaua pasaz gero, aldameneko mendi-tatik ibilbidea mordoan egin genitzake.

Carezzako lakua, Valle de Funes edo Lavaderoko hiru gailurrak zoragarriak dira bai trekking bat egiteko eta baita bertako paisaia ikusi eta disfrutatzeko ere, ikusgarria da.

Italiako herri txikiak deskubritu, bere tradizioekin, bere jendearekin eta baita, noski, bere janariarekin. Mendi-tatik zabiltzatela ere mendi-aterpe asko daude tontorretan edo tontorretako bideetan, aukera izanez gero pasa ezazue gauren bat bertan, batzuetan ez dirudi Italian zaudenik, Austriako *land* batean baizik.

Dolomitak Italian egon arren, arki-

tektura, herria, hizkuntza alemaniarra... denak ekartzen du gogora Austria.

Ez itzuli Cortina de Ampezo herria ezagutu gabe, eta eskiatzaileak bazarete, ez galdu aukera, estazio hau oso-oso ezaguna da.

Eta dastatu gnocchi handia, *casunzei* izeneko patataz jositako hiruki formako ravioliak, mundialak dira!

Joan eta kontatu!

Buon viaggio!

MYRIAM GURRUTXAGA ETA ENARA ETXEBERRIA

KIKE AMONARRIZ

EUSKALTZALEEN TOPAGUNEKO LEHENDAKARIA

Ikasturte hasieran kargu berria hartu, eta Durangoko Azokaren atarian aurkeztu du 'Euskararen bidegurutzetik' liburu berria; azken urteotako testuak, gogoetak eta ideiak bilduta ondu du lana, euskararentzat inflexio puntu izan daitezkeen datozen urteei begira.

Itzea Urkizu Arsuaga

5 8 urte bete bezperan hartu zuen Euskaltzaleen Topaguneko lehendakari kargua eta, orduz geroztik, hara eta hona dabil, euskal herrietan, mugimendu euskaltzalea indartzeko ardura besapean hartuta. Kargua berria izanagatik, inor gutxi harrituko zen Kike Amonarriz (Tolosa, 1961) egiteko horretan ikusita, berea euskarari emandako bizitza bat baita. Bada, bizipen horien talaiatik ondu du, *Euskararen bidegurutzetik* liburua, egunotan Durangoko azokan eskuragarri izango dena. Proposamen zenbait egin dizkio euskal komunitateari, eta irakurlea jarri du argitalpenaren izenburuan bertan, bidegurutzean: datozen urteak giltzarri izango direla uste du, euskara normaliza dadin, edo atzera egin dezan.

2020ko Euskaraldia aurkezteari ekin diozue. Esku artean duzuen erronka nagusienetakoa da?

Bai. Aurreko Euskaraldiak denon aurreikuspenak gainditu zituen; inork ez zuen uste 220.000 herritarrek eta 400 bat herrik parte hartuko zutenik. Baina, horrez gain, Euskaral-

diak egiteko moldeetan ere berrikuntza handi bat ekarri zuen. Batetik, elkarlana Euskal Herri barruko administrazio desberdinen artean; Euskal Herriaren argazki instituzionala oso gutxitan ikusi dugu hain garbi. Erakundeen, euskalgintzaren eta bestelako eragileen arteko elkarlana ere izan zen, eta diskurtso berri baten bueltan gertatu zen hori guztia. Orain bigarrena dator eta entitateetara ere jauzi egingo dugu.

Zer hartuko duzue entitatetzat?

Edozein talde antolatu: erakunde bat, enpresa bat, elkarte bat, txaranga bat, dantza talde bat,... Horietara egingo dugu jauzi, ahobizi/belarriprest metodologia beren barnean txerta dezaten. Sumatzen dudana giroagatik, aurrekoa baino handiagoa izango da.

Arrastoa utzi zuen aurrekoak. Zerk gertatu behar du, beste aurrerapauso kualitatibo bat emateko?

Beharrezkoa da maila instituzionalean euskararen gaia erdigunerago eramatea, batez ere, bi esparruri dagokienez:

«Ez genuke euskalkiez hitz egin behar, tokian tokiko hizkerez baizik»

15

lan mundua eta eskolaz kanpoko eremu ez formala. Momentu honetan, hizkuntzaren normalizazio prozesuan jauzi kuantitatibo eta kualitatibo bat emateko baldintzak betetzen dira.

Azken 40 urteotan, jauzirik handiena haur eta gazteen ezagutzan eman da. Momentu honetan, EAEn eta Nafarroako iparraldean, 25 urtetik beherako ia gazte guztiak gai dira euskaraz hitz egiteko; iparraldean eta Nafarroako beste zonaldeetan, proportzio horiek ere handitzen ari dira. Ezagutzaren unibertsalizazioraino iritsi gara ia. Hortik aurrera egingo badugu, erabilerara jauzi egin behar dugu eta, horrek esan nahi du, eskolaz kanpo ere babestu eta sustatu egin behar dela hezkuntzan egiten ari diren lan hori. Eta, eskolatik ateratzen direnean, lan munduan jarraitu behar da horretan. Euskaraldiak izan beharko luke jauzi hori ematen hasteko lehen oinarria.

D ereduaren porrota hizpide izan da zenbaitetan, baina hezkuntzak unibertso oso bat behar du inguruan, ezta?

Eskolak bakarrik ezin du. Ari da bere bidean, eta baditu erronka berriak ere: populazio migratzailea, hizkera informala,... Baina hori hobetu ahal izango da, eskolatik kanpo erabilera esparruak bermatzen baldin baditugu: familia erdaldunetan seme-alabei euskarazko kultur kontsumoa bultzatzen baldin badiete, edo beraiekin ikaste prozesua abiaratzen badute; edo, kirol jardueretan, musika ikasketetan eta abarretan euskara erabiltzen baldin badute. Lor-

tuko dugu eskola barruko prozesu hori indartzea, euskarazko filmak eta marrazki bizidunak kontsumitzen baldin badituzte, edo euskarazko musika entzuten badute. Euskal Herriko leku askotan, hori ez dago abiapuntuan ere.

Migrazioak aipatu dituzu, eta horrek euskararengan duen eragina. Euskaltzale eta euskaldunaren estereotipoa zabaldu beharko luke gizarteak?

Dudarik gabe, eta iruditzen zait hor erronka handi bat dugula. Euskaraldiak jende askori begiak zabaldu dizkio zentzu horretan, ustez euskaraz jakingo ez zuten pertsonen le-

henengo hitza egin, eta pertsona horiek euskaraz erantzun dietenean. Euskaldunon artean aniztasun handia daukagu, eta gero eta handiagoa izango dugu. Oso adi ibili beharko dugu gure erreferentzia sistema zabalitzen, euskaldunatsuna anitzagoa eta koloretsuagoa izan dadin, eta hori erabiltzen ditugun irudietan aldatu behar dugu. Esate baterako, euskara aipatzen denean mendi berdeak erakusteko ohitura handia dago, eta

Euskal Herri horia ere erakutsi behar dugu, gero eta euskaldun gehiago baitago Euskal Herri horian. Gero eta euskaldun ez zuri gehiago ditugu eta, gero eta gehiago dira, jatorriz erdaldunak direnak eta tokian tokiko hizkerarik ez dutenak. Horri lotuta, azken boladan oso tematuta nago ideia honekin: ez genuke euskalkiez hitz egin behar, tokian tokiko hizkerez baizik.

Terminologia aldaketa bat proposatzen duzu.

Bai. Oiongo euskara Tolosako euskara bezain euskara da;

«Euskaldunon artean aniztasun handia daukagu, eta gero eta handiagoa izango da»

Sestaoko euskara Lizartzako euskara bezain euskara da; Atharratzeko euskarak, Baionakoak, Gasteizkoak eta Abantokoak balio bera dute. Maila horretan sor daitezkeen barne-zatiketak gainditzeko moduak bilatu behar ditugu, eta gure euskalduntasuna zer den berraztertu. Adibidez, azken Korrikan abestiarekin sortu zen eztabaidak oso ondo islatzen ditu, oraindik ere gure artean dauden hainbat ika-mika. Azken batean, gauzak naturalizatu egiten dira beti, eta hemen ez da sekula naturala izan Orexan erdara entzutea, baina, beharbada, gaur egun batzuk erdaraz ariko dira. Eta herenegun ez zen naturala Oionen euskaraz egitea, baina gaur egun zenbait familia euskaraz bizi dira. Natural eta ez natural izatearena oso eztabaida kutsatua iruditzen zait, naturala beti baita, normalean, inguruak baldintzatutakoa.

Zer iruditzen zaizu, oraindik ere, batua eta euskalkien arteko talka sortzea?

Nik ulertzen dut eztabaida, gabeziatik begiratuta. Badago batua oso gauza zurrun eta urruneko bezala sentitu duen belaunaldi bat. Horrez gain, hizkera kolokial nazional bat falta izan zaigu, eta horren atzean faktore asko daude. Gabezia horrek ekar dezake, sektore gazteenek batua eskolarekin eta gurasoeekin lotu, eta gaztelera erabiltzea. Edozein hizkuntzatan, eredu estandarraren eta argoten artean dagoen eztabaida da hori, eta ondo dago. Gurean, ordea, ez da hori bakarrik. Terminologia delikatua da, baina, neurri handi batean, euskalkidunen eta euskalkirik gabekoen bereizketa gertatu da hemen. Marra bat sortu eta, esaten baldin bada euskalkidunak benetako euskaldunak direla, eta besteak etorri berriak direla, hori desastre nazional bat da. Gainera, batua esaten dugunean, N-1 errepidearen inguruan bizi garenok badugu arrisku bat, batua errepide horren bi aldeetan bizi garenen ustezko estandar batekin identifikatzeko. Barkatu, baina berba egitea batua da, larregi batua da, hagitz ongi batua da. Batua oso zabala da, eta mito batzuk puskatu beharko genituzke.

Euskaldunak hierarkizatu dira?

Bai, eta unibertsitateetan ikusten ari gara horren ondorioak. Euskaraz oso ondo dakiten, baina euskalkirik gabeko zonalde edo familiatatik datozen zenbait gaztek euskarari uko egiten diote, azkenean, euskalkidun omen diren horien presioagatik. Hori erokeria bat da, eta iruditzen zait horren aurka oso gogor egin behar dugula; hizkuntzaren biziberritze prozesuaren minbizia gogorrena izan liteke. Halaber, asko dira euskara ikasi dutenak, baina euskaraz hitz egitera ausartzen ez direnak, hanka sartzeko beldurrez. Ez da sana, ez da justua, eta ez gaude horrelako txo-

rakerietarako. Autoestimulua linguistikoa zabaldu behar dugu, bai maila desberdinetako hiztunen artean, bai eremu geografiko desberdinetako hiztunen artean. Horregatik, gaindi dezagun euskalki kontzeptua, eta jo dezagun hizkeretara. Badaude Iruñeko, Oiongo, Sestaoko eta Tolosako euskara, baina, ez gaitezen engaina: Tolosako gazteek gaur egun hitz egiten dutena, ez da XIX. mendeko Tolosako euskalkia: garai bateko euskalkitik mantendu denaren eta batutik jaso denaren arteko nahasketa bat hitz egiten dute gazte tolosarrek.

Normalizazioaren alde, euskarari altxor moduan begiratzeari utzi beharko litzaioke?

Hizkuntzen garapenean beti dago alderdi kontserbadore bat, eta beti alderdi berritzaile bat. Euskararen alde egiten ari garen lan guztia bada kontserbadorea, hizkuntza kontserbatu egin nahi baitugu, biziraun dezan. Baina horrek ere bat egin behar du hizkuntzaren biziberritze, eraldatze, egokitze prozesu batekin. Izan ere, aldatu ez diren hizkuntzak hil direnak baino ez dira: latina, esaterako. Hizkuntzek aldatu egin behar dute, eta hizkuntzen inguruko pentsaerak ere bai. Euskarak jarraituko badu, argi izan behar dugu inguruko erdaren eragina izango dugula. Baina saiatu beharko dugu, era berean, nolabaiteko garbizaletasun puntu bat ere izaten, kanpoko hizkuntza handietatik etor daitezkeen eragin izugarri hori ahal den neurrian frenatzeko. Ez da erraza, baina hori da hizkuntza guztiekin gerta-

tzen dena; gaztelarak, frantsesak edo beste hizkuntza batzuek ere badute debate hori.

Iraultza digitalak, beharbada, gehiago eragiten dio hizkuntza gutxitu bati. Zure ustez, euskara nola ari da garai berri horietara egokitzen?

Iruditzen zait nahikoa ondo egokitzen ari dela. Niretzat sekulako iraultza da Elhuyarren itzultzaile neuronalak; paradigma aldaketa bat dakar, eta euskarazko ekoizpena biderkatu, eta euskararen presentzia ikaragarri handitu beharko luke. Sare sozialetan nahiz Wikipedian, euskara indartsuenetako bat da hizkuntza gutxituen artean; estatu hizkuntza batzuk baino egoera hobean dago. Hori ez da kasualitatea, eta bi faktorek bat egin dute: aktibismo sozial handiak eta babes instituzionalak. Hala ere, oso egoera zaurgarrian gaude. Zergatik? Gure hizkuntzaren ahalbideak mugatuak direlako, inguruan ditugun hizkuntza erraldioen aldean. Hori ikusten ari gara, esate baterako, ikusentzunezkoen ekoizpenean. ETB sortu zenean, lau kate baino ez genituen, eta ETB1en eta ETB2ren artean hartzen ziren ikuslegoaren %10-%15. Gero erdarazko uholde bat etorri da, eta hori ez da kasualitatez sortu.

Kate espainiarrena?

Espainiako telebista guztiak ez dira erdara hutsean kasualitatez iristen hona. Berez bada hori erregulatzeko araudi bat, baina ez da betetzen: berez, hona euskarazko ekoizpen gehiagok iritsi beharko lukete, baita kate horietatik ere, eta

«Esaten baldin bada euskalkidunak benetako euskaldunak direla, eta besteak etorri berriak direla, hori desastre nazional bat da»

ez da ezer iristen. Hori pentsatutako estrategia bat da, hizkuntza normalizazio prozesuak frenatzeko. Horregatik, iruditzen zait hor urrats nabarmenak eman beharko lirartekeela, eta EITBren erreforma sakon bat behar litzatekeela; batez ere, EITB euskarazko edukien sortzaile eta banatzaile izan dadin. Horrek eskatzen du, EITBk euskarari gaur egun ematen diona baino lehentasun handiagoa ematea.

‘Euskararen bidegurutzetik’ liburuarekin heldu zara Durangora, azken urteotako gogoetak bilduz.

Aspalditik nuen amets bat da; urteak neramatzan han-hemenka esan, irakurri eta botatakoa idatzi eta ordenatu nahian. Ordu batzuk sartu ditut, baina oso gustura geratu naiz. Argitu nahi nuke dibulgazio liburua dela, ez dut espezialistekin pentsatuta idatzi, ezta gutxiago ere. Gehiago izan ditut buruan euskara irakasleak, euskara elkarteetako militanteak edo euskaltzaleak, oro har; edonork irakurtzeko moduko liburua idazten saiatu naiz.

Eta, zein da bidegurutze hori?

Euskararen bidegurutzea azken urteotan euskararen inguruan gehien jorratu den ideietako bat izan da. Bidegurutze batera iritsita gaude: aukerak ditugu hizkuntza normalizazioan gehiago sakontzeko, baina, orain eman behar ditugu pausoak ematen ez baditugu, arriskua dugu Irlandako bidera hurbiltzeko. Ideia horretatik abiatuta, beste zenbait adar jorratu ditut: euskararen inguruan zabaltzen ari diren diskurtsoak, euskalgintzaren bilakaera, zer nolako euskara erabiltzen dugun, zer nolako jarrera izan beharko genukeen hizkuntzarekiko,.... Autobiografia batzuk ere joan dira tartean, beste hainbat jenderen bizipenekin batera. Izan ere, nire ibilbide linguistikoa eta soziolinguistikoa argigarria suerta daiteke jende askorentzat, azken 40 urteotan zer gertatu den ikusteko. Hizkuntzari buruz baino gehiago, hitzunei buruz ari naiz liburuan, horregatik, ideiak gorpuzten eta ideia horiekin lurra ukitzen saiatu naiz. Esango nuke liburu militantea ere badela: galdera asko egiten dizkiot irakurleari. Eta bada jendearen aktibazioa bultzatzeko liburu bat ere, disimulurik gabe, gainera.

Zer aldatu da, bada, 40 urtean?

Batetik, kopuruak. 1981ean, EAEn, 25 urtetik beherakoen

artean, euskaraz hitz egiteko gai ziren gazteak %19 ziren; 5etik 1. Ni 1984an sartu nintzen Tolosako udaletxean eta, orduan, gazteen arteko kale erabilera %15aren ingurukoa zen; gehienak herri txikietako gazteak ziren. Gaur egun, berriaz, datua %60aren inguruan dabil. Bide hori egin dugu, baina, Euskal Herrian, oro har, lortu behar dugu ezagutzaren unibertsalizazioa ahalik eta gehien hurbiltzea.

Beste aldaketa garrantzitsu bat ere etorri da, izan ere, hemen dikotomia garrantzitsu bat izan da urtetan. Dikotomia politikoa, baina euskalgintzan zuzen-zuzenean eragin duena. Oso estrategia kontrajarriak sortu dira, eta horrek ekarri du hainbat egitasmok eta aukerak aurrera ezin egitea. Horri ere buelta eman diogula uste dut, eta Euskaraldia edo euskal komunikabideekin sinaturiko ituna dira frogak. Uste dut euskalgintza bera ere aldatu dela, diskurtso inklusiboagoak ditugula orain, eta beste zenbait mugimendurekin sintonia gehiago bilatzen dugula.

Eskualdea euskararen arnagunetzat hartu izan da, baina, herri txikienetan ere aldatzen ari da izaera hori. Erroka handia da tokian tokiko estrategiak diseinatzea?

Zorte handia dugu, Galtzaundi eskualdera zabaldu zelako, eta euskara elkarte indartsua delako. Eskualdeko hedabide indartsuak ere baditugu euskaraz, ATARIA bera edo 28 *Kanala*. Irakaskuntza euskaraz eskaintzen da, eta euskararen aldeko politikak garatzen ari diren udalak ditugu; asko

Amonarriz, Kike (2019) : *Euskararen bidegurutzetik*. Donostia: Elkar.

«Aspalditik nuen ametsa izan da liburua; urteak neramatzan han-hemenka esandakoa eta irakurritakoa ordenatu nahian. Ordu batzuk sartu ditut, baina oso gustura geratu naiz (...). Dibulgazio liburua da, euskaltzaleentzako idatzia, oro har; edonork irakurtzeko moduko liburua idazten saiatu naiz».

«Azala Ekaitz Zilarmendik egindako argazki zoragarri bat da, Tolosako Gorriti plazan. Ideia nahiko argi nuen, azalak bidegurutzea islatzea nahi nuelako eta, aldi berean, bidegurutzean gaudenak herritarrok garela adieraztea, ez euskara bera. Aukera desberdinak daudela, eta hor gurea dela erabakia. Egin nahi duguna erabaki kolektiboa eta instituzionala da, baina baita pertsonala ere».

Uemako kide ere badira. Ondorioz, beste zonalde batzuetarako erreferentziazkoa izan daitekeen prozesu indartsu bat bideratzeko baldintza guztiak ditugu. Gurea, Urola Kostarekin eta Lea-Artibairekin batera, Euskal Herrian dagoen zonalderik euskaldunenetakoa da. Horregatik, gure erantzukizuna da beste hainbat eskualdetan emango ez lirakeen aurrerapausoak ematea. Horretarako ari gara Tolosaldeko Euskararen Mahaia eratu nahian.

Zein funtzio beteko du mahai horrek?

Eskualdeko hizkuntza politika diseinatuko lukeen gunea da, eta udalak eta euskalgintza soziala bilduko lirateke. Orain ari gara formulazioen bila, eta badugu abantaila handi bat: eragile guztiak ados daude asmoan, eta hori juridikoki antolatu behar da. Tolosaldean lortzen ez badugu, non lortuko da ba? Hemen lortu beharra daukagu, gero besteek, arrasto horri jarraiki, lor dezaten.

‘Euskara eta Feminismoa’ hitzaldi zikloan zure izena aipatu izan da, euskararen feminizazioa mahai gaineratu zenuelako. Transmisioaren ardura eta karga parekatzeak zer ekarriko lioke normalizazioari?

Gizonezkoen inplikazio handiagoa, batetik. Uste dut euskarari eta feminizazioari buruz idatzitako lehen artikulua izan zela hori, eta pozik eta harro nago. Orduan Siadecon nenbilen, eta generoaren aldagaia sartu genuen kale neurketetan. Datuak begiratzen hasi eta, bat-batean, ohartu ginen, sistematikoki emakumeen aldeko proportzioak ate-

«Munduko hizkuntza gutxituen artean, prozesurik aurreratuenetakoa da gurea; (...) gehiago dira guri begira daudenak»

ratzen zirela beti, zaharrenen artean izan ezik. Gogoratzen nintzen, Tolosaldean, gure gurasoen belaunaldiari beti entzun izan geniola, erdaraz egiten zutenak emakume gazteak zirela. Orduan, zer aldatu da? Euskararen berreskuratzea ere emakumeen ardurapean jarri du gizarteak, eta transmisioa emakumeen esku egon da eta dago, nagusiki. Lanbide feminizatueta ere ikusten da: zaintza feminizatuta dago eta hezkuntza feminizatuta dago. Horrek guztiak ekartzen du, besteak beste, Euskaraldiko 3 parte hartzailetatik 2 emakumeak izatea, edo euskaltegiatiko 3 ikasletatik 2 emakumeak izatea. Rolak aldatu diren neurrian erabilerak ere aldatu dira, baina, iruditzen zait, hurrengo Euskaraldiaren erronketako bat ere badela gizonezkoen presentzia handitzea. Parekatzeak prozesua azkartuko luke, eta gizarteak hobe izango litzateke.

Euskara hizkuntza txiki eta zaharra izateak sortu du halako fantasia bat, jatorriari, ahaidetasunei nahiz bizirauteari begira. Euskara oraindik eguneroko tresna izatea, lorpena iruditzen zaizu?

Bai. Mitxelenaren esaldi bat izugarri famatu egin zen: «Euskararen benetako misterioa ez da bere benetako jatorria, bere bizirautea baizik». Uste dut hor dagoela gakoa. Niri gustatzen zait teoriak begiratzea, eta egia da horrek euskarari halako exotikotasun bat eman diola, kanpora begira. Ikusi dudaz azkenekoan, amerikar batek defendatzen du euskara estralurtarrek ekarritakoa dela. Horrelakoak ere jarraitzen ditut, eta barre egiten dut. Baina daukagun misterio puntu horrek jende asko erakarri du, eta nazioartean sona bat eman dio gure hizkuntzari. Horretaz baliatzea ondo dago, exotismokerietan erori gabe eta guztia sinetsi gabe.

Baina, esandakoa: benetako misterioa bizirautea da. Guk hemen mendeak eta mendeak iraun ditugu, hizkuntza txikia izanda, ez ofiziala izanda, elkar ulertu ezinean ibilita, botere ekonomikorik gabe, literatura indartsurik gabe, eta elite euskaltzalerik gabe. Eta, iraun dugu, herri kontzientzia egon delako, Etxepararekin 1545ean hasi zena. Azken 500 urteotako historia errepatatuta, beti ikusiko ditugu euskaltzaleak borrokan, beste batzuk utzikorian erorita, eta beste batzuk kontra eginez. Gaur egungo

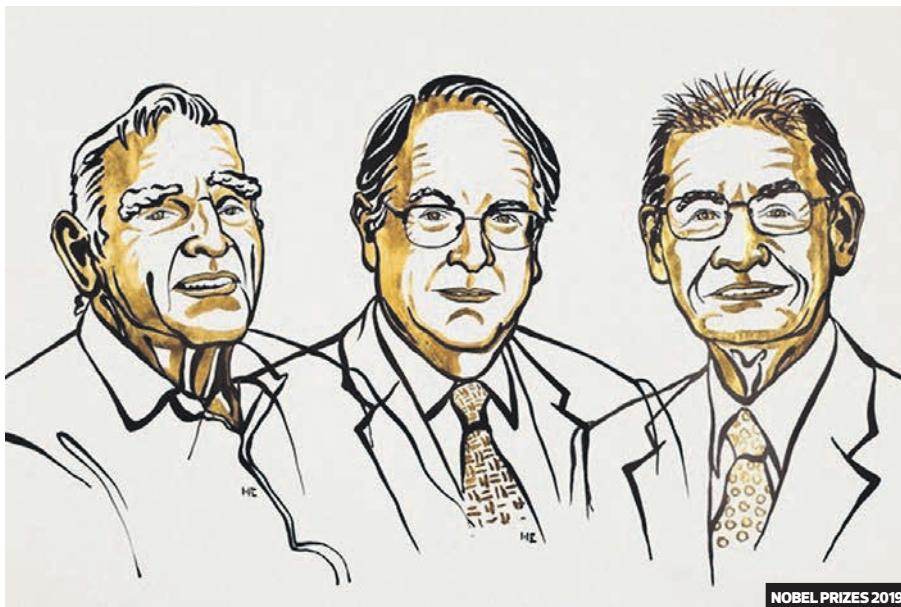
eztabaidak ez dira berriak, eta beste hizkuntza gutxituetan ere gertatzen dira. Horregatik da garrantzitsua, herritarrak aktibatzea eta ahalduntzea, ilusioa piztea, komunitatea sortzea eta horrekin euskara gizarte hobe baterako akuilu izan dadin lortzea.

Beste hizkuntza gutxituen aldean, zer dugu ikasteko eta zer irakasteko?

Ikasteko gauza asko daude. Adibidez, Ameriketako hizkuntza indigenetan egiten ari diren biziberritze prozesuetan, ikusten da komunitatearekiko, lurraiekiko eta gizartearekiko beste ikuspuntu bat dutela. Galesetik eta Kataluniatik ere badugu zer ikasia. Baina, egia da, munduko hizkuntza gutxituen artean prozesurik aurreratuenetakoa gurea dela; hau harrotasunetik baina erantzukizunetik diot. Gehiago dira guri begira daudenak. Horretaz jabetu behar dugu, hori euskaldunon erantzukizuna baita. Hemen hizkuntza prozesuak atzera egingo balu, kaltea ez genuke euskaldunok bakarrik jasango; gure esperantzari atxikita dauden munduko beste hizkuntza gutxituetara ere iritsiko litzateke.

Harilkatu dituzun ideien aterki izan daiteke, Gorka Urbizuk Berri Txarraren azken kontzertuko agurrean erabili zuen esaldia: “Segi hizkuntza zahar honi leiho berriak irekitzen”. Horixe behar du euskarak?

Beraiek oso ondo egin eta transmititu dute hizkuntza hau. Berri Txarrakek, eta beste musika talde askok, euskararen aldeko hautu kontzientea egin dute, eta konpromiso bat adierazi, askotan gure herrian oso kaltegarria izan den biktimismotik alde eginez. Oso ondo sinbolizatzen dute zein den herri honen hizkuntzarekiko borroka: hizkuntza zaharrari atxikiz, baina ikuspegi zabal batetik, profesionaltasunetik, mundutik etor daitezkeen aire berriak gurera egokitze beldurrik eta konplexurik gabe. 25 urteotan, Berri Txarrak berri on bat izan da gure hizkuntzarentzat, eta izango da, musika hori gure historiaren musika ere badelako. Iraun baldin badugu horrela iraun dugu, hemen pasatu baitira arabiarak, erromatarak, zeltak edo bikingoak, eta guk hemen jarraitu dugu: bakoitzetik interesatzen zitzaiguna hartuz, eta aurrera eginez. Uste dut hori dela bidea.

NOBEL PRIZES 2019

Izarretatik ez horren urruti

21

2019 urteak amaiera berezia izango du baterien esparruan lan egiten dugunontzat. Izan ere, Kimikako Nobel Saria Li-oi baterien sorreran protagonista nagusi izan ziren hiru ikertzailei emango diete abenduaren 10ean: Akira Yoshino, M. Stanley Whittingham eta John Bannister Goodenoughi, alegia. Egun, bateria hauen inguruan ikerketan dihardugun arren, 70. hamarkadan hasi ziren kontzeptu mailan eurekin lanean, eta ez ziren 1991. urtera arte merkaturatu.

Ziurrenik arrotzak izango zaizkizu Yoshire, Whittingham eta Goodenough, irakurle; baina ikerlari hauen lanak inpaktu zuzena izan du gure garapen teknologikoan, baita gure gizartearen izaeraren garapenean ere. Eraman eskua patrikara eta atera ezazu zure telefono mugikorra. Antzinako mugikorrek ez bezala, egungoek energia dentsitate (energia asko tamaina txikian eta pisu arinean) handia behar dute lan egiteko. Hala ere, agian, zutabe hau zure ordenagailu eramangarria irakurtzen ariko zara, hau ere Li-oi bateria batek elikatua.

Bateriok autonomia handia ematen diete horietaz elikatzen diren gailuei, baina honek badu B aldea ere. Ez al da errazagoa lantokiko lana etxean aurreratzea edota amaitzea ordenagailua asteburuan etxera eramateko aukera izanez gero? Ez al da azkenaldian hizketagai telefono mugikorraren erabilera desegokiak eragiten duen bakardadea? Ez al da osasunarentzat hobea bizikleta edota patinetari gure hanken indarrez eragitea (gure kondizio fisikoak lagunduz gero)

bateria batek gure ordeztu egitea baino? Ez al dira garbiketa robotak gure alferkeriaren ikur garbi bat? Bateriak eta bateriaz garatzaileak ez dira gure gizartearen ezaugarri kaxkar hauen erantzule, baina, zalantzarik gabe, posible egiten dituzte.

Dena den, autonomia honek dituen alderdi txarrak alde batera utzita, ukalezina da gure bizitzan eragiten dituen abantailak eta, onerako edo txarrerako, gure bizitzan duen inpaktua. Honek bateriei lotutako gai nagusienetako batera bideratzen gaitu: auto elektrikora. Hurrengo emanaldi batean honi buruz sakonago arituko naizen arren (ziur, gainera, Elon Muskek horretarako bide emango didala), ezin uka daiteke erregai fosilengan dugun dependentzia murriztu dezaketela, ingurugiroaren mesedetan. Egunen batean auto elektrikoak garraio arrunta bilakatzea ezinezkoa litzateke 2019ko Nobel saridun hirukotearen ikerketa gabe.

Inpaktua. Agian hori da Li-oi baterien garapenak gizartearen eragin duena definitzeko hitz borobilena. Pozten nau Kimikako Nobel Saria gure bizitzan inpaktu zuzena izan duten ikertzaile batzuei ematea, gizarteak zientzia urruti sentitu ez dezan. Eta amaitzeko, bitxikeria bat: orain 9 urte, John B. Goodenough handiak nire egungo hainbat lankideekin lankidetzat bat osatu eta elkarrekin artikuluko zientifiko bat argitaratu zuten. Polita izan zen, sariaren aitortza egin zuten egunean, izarretatik (zientzialari izarretatik, alegia) horren urruti ez gaudela sentitzea. Ederki ospatu genuen!

IMANOL LANDA MEDRANO
CIDETEC
FUNDAZIOKO
IKERTZAILEA

«PIEZA BAKARRAK EGITEN IKUSTEN DUT NEURE BURUA, BENETAN SINESTEN DUT HORRETAN»»

AMAGIOIA ETXEBERRIA

GOI-MAILAKO JOSKINTZAKO MODA DISEINATZAILEA

Amagoia Etxeberria amezketarrak 'Izan' bilduma berria aurkeztu du Balentziaga museoan. Goi-mailako jostintzako moda diseinatzailea bere bidea egiten eta bilatzen ari da Hernanin duen estudio berrian.

Naiara Roldan de Aranguiz / Eneritz Maiz

Cristobal Balentziaga diseinatzailea du erreferente Amagoia Etxeberria amezketar diseinatzaileak, baina beste asko ere jarraitzen ditu. Goi-mailako jostintzan dabil, eta urte eta erdi darama Hernaniko estudioan. Duela aste batzuk, bere bilduma berria Balentziaga museoan aurkeztu zuen.

'Izan' bilduma aurkeztu berri duzu. Zer egiten du berezi?

Izan bilduma orain dela sei hilabete hasi zen jaiotzen, eta data bat zuen: urriak 18. Kutxa Kultur ekimenari esker atara zen desfile hau. Eguna eta ordua bagenekizkien, baina tokia ez. Ia azken unera arte ez genekien non aurkeztu behar genuen, eta Balentziagan izango zela jakitean, presioa igo zen. Goi-mailako jostintzan eginda dago. Eskuz margotuta daude pieza guztiak. Nire oinarri edo balorerik handiena da, ez ditut bi pieza berdinean; bakarrak dira. Eta-

pa honetan eboluzio bat izan dudala ikusten da, eta material nahasketa egin dut. Material arraroak sartu ditut. Ohi-koak ez direnak.

Esaterako, zer nolako ehun edo materialak erabili dituzu?

Sekretu bat dela aitortu behar dut. Baina esan dezaket urrea nahastu dudala, eta erronka bat izan dela. Teknika azterketa dago, eta ehun guztiek ez dute berdinean asimilatzen. Horretan, ikerketa lan garrantzitsua egin dut. Emaizta polita da, eta uste dut ona dela. Moldeak hautsi nahi nituen, eta sekretua da. Baloreen bila nabil, ematen ditudan pauso guzti-guztietan.

Non izan duzu zure inspirazio iturria edo nondik sortu da 'Izan' bilduma?

Bai andregai eta baita festa biltzen dituen bilduma bat sortu nahi izan dut, baina definitu gabea. Festa baterako, ezkontzetarako edo okasio berezietarako balioko duena

Amagoia Etxeberria, erdian, gorriz jantzita, Balentziagako desfileko modeloekin batera. MONTE ALBERTIA

izatea nahi nuen. Ez nuen mugarik nahi. Hautsi egin nahi izan dut, eta andregai batek ez du zertan orain arteko andregai baten parametroetan joan behar.

Estandar baten barruan andregai bat beti zuriz irudikatu izan da. Gaur egun gizartea asko aldatu da, eta asko zabaldu da.

Marfil asko sartu dut, eta beltza ere sartu dut. Garai batean erabiltzen zen beltz hori berreskuratu dut. Izenak dioen moduan izan egin behar dugu, eta bakoitza izan behar dugu. Borobildutako kolekzioa da.

Urrea aipatu duzu eta ikusi egiten da gainera. Zergatik urrea?

Urrea material nobletzat dut. Ez da aldatzen eta urteetan irauten du. Purua da. Ez dago nahasketarik hor.

Prozesu luze bat izango da bilduma bat sortzearena. Zein pauso eman behar dira?

Askok marrazten dut. Bozetoak egiten ditut. Kolore azterketa bat egiten dut, eta bozetoak atzera eta aurrera erabiltzen ditut. Lapitzarekin marrazkiak ehunean irudikatzen ditut, eta gero margotzen hasten naiz. Horrek ez du esan nahi hasitako hori aurrera eramaten dudarik, batzuetan, utzi egiten dut eta berriro hasten naiz beste zati batekin. Sormen prozesua irekita daukat une oro. Ez naiz «hau da eta hau egin behar dut» esaten duten horietakoa. Askotan, bide horrek, agian, beste maila edo sormen batera eramaten nau. Askok borrokatutako lana da.

Eskuz margotzen dituzu.

Denak dira eskuz margotutakoak, pieza guzti-guztiak. Batzuetan dena, hau da, goitik hasi eta behearaino daude pintatuta, eta beste batzuetan, zati batzuk. Ez daude bi marrazki berdin. Hori mantendu egin nahi dut gainera. Goi-

mailako jostintzan gauzak horrela egiten dira, edo brodatuta. Nire espezialitatea margotu egiten ditudala da.

Goi-mailako jostintza aipatzen duzu, eta hori da zure filosofia: 'slow fashion'-a. Gaur egungo gizartea horretaz kontziente da? Geroz eta balio handiagoa ematen zaio edo kontrako egoera batean gaude?

Zorionez boladan jartzen hasi da. Horrek esan nahi du, boladan dagoena jarraitu egingo duela jendeak. Baina garrantzitsuen jendeak kontzientzia izatea da. Arropa edo ehun munduak gehien kutsatzen duen industrietako bat da. Askok kontsumitzen baldin badugu, asko kutsatuko dugu. Harro nago esatearekin, nik askoz pieza gutxiago egiten ditudanez, gutxiago kutsatzen dudala. Egiteko moduak ere balore asko ditu, hau da, prozesuak berak. Kontzientzia horrekin, nondik lortu dudana oihala, nola josi dudana... Prozesu osoa aztertu behar da. Nik josi dut, ez dut kanpoko eskulanik kontratatu, eta hori dena gehiketa bat da. Hori dena balore gehiketa bat da. Ez da bakarrik emaitza, bidea nola egin dugun garrantzitsua da. Ondo egiteak balorea ematen dio.

Amagoia Etxeberria markak balorea islatzen du. Zure izena darama, baina markaren bueltan zenbat pertsonen egiten du lan? Zenbat esku behar dira 'izan' bilduma desfilean ikusi bitarte?

Desfile batek izugarritzko egitura eskatzen du. Ikaragarria da ikusten ez den lana zenbatekoa den. Balentziagako desfilea Kutxa Kulturek antolatu zuen eta horren atzean jende *pila* bat zegoen. Zuzendaritzatik hasi, eta argiak, soinua, pantailak, modeloak, makillajea, *catering*-a, gonbidapenak, eta abar luzea bitarte. Gonbidapenak ere oso zainduak izan ziren, jende zehatza gonbidatu zen eta ho-

rran atzean ere lanketa handia egon zen. Izugarritzko lana egin zuten balizko bezeroak bilatzen. Dena zegoen kontuan hartuta. Egunean bertan hamabi orduko lan saioa eskatu zuen...

Guztia desfile bat minutu batzuetan ikusi ahal izateko, ezta?

Bai. Baina atzean izugarritzko lana dago, eta lana mugitzen du gainera, sektore honek. Hori ere kontuan izan behar dugu, hau da, modak lana mugitzen duela. Guztiok ekipo handi bat osatzen dugula azpimarratu behar da.

Non eta Balentziaga museoa. Zer sentitu zenuen desfilea bertan izango zela jakitean?

Inaugurazioan izan nintzen eta orduan neure golkorako pentsatu nuen: «Egunen batean hemen desfilatzea handia izango litzateke, baina hori amets handiegia litzateke». Aukera iristean, aurreneko gauza, loa gutxitzen hasi zitzaidan. Izugarritzko zirrara eragin zidan, eta erantzukizun handiagoa sentitu nuen nik. Muga eta eskakizuna altxa egiten dituzu, eta horrela izan behar du gainera.

Emaizarekin gustura?

Oso gustura. Oso sentimendu fuertek dira, eta oso sakona da. Nik gainera, hurrengo egunera arte, ez nuen desfilea ikusi.

Eta ikusteko aukera izan zenuenean?

Izugarria da. «Hori da nire lana», pentsatzen dut orduan. Eta gogoratzen hasten naiz *flash* moduan, «hau honela jarri nuen eta beste hura, eta horrekin gustura geratu ez baintzen ere, ondo geratu da...». Kanpotik ikusten ez diren gauza asko ikusten dira orduan.

Soineko bat prestatzen ari zarenean jantziko duen pertsona buruan daukazu?

Bai. Neurriera egiten dut. Pertsona bat daukat aurrean, bezero bat, nortasun batekin. Enkarguak horrela egiten ditut. Nire lana emozioek osatzen eta definitzen dutela uste dut.

Eta zure lanek zein emozio sortzen dituzte. Zein erantzun jasotzen duzu?

Norbaiti soineko bat egitea dagoen gauzarik politena da, hau nirea dela esatea, alegia. Bezeroak gainera, bere parte ere badela sentitzen du, eta dagoeneko berea da. Berak ere erabakietan parte hartzen baitu. Soineko bat neurriera egiten dudanean lehenengo gauza pertsona ezagutu behar izaten dut. Ez fisikoki bakarrik, baizik eta, bera nolakoa den eta zer gustatzen zaion jakin behar dut. Gero hasiko naiz bozetoak egiten. Pertsona da aurrea.

Egoera zehatz baterako jantzi zehatz bat eskatu izan dizute?

Bai, bai. Noski. Ezkontzak, festak edota aktoreak jantzeko aukerak ere izan ditut, eta azkenengo hau beste esperientzia bat da.

Alfonbra gorrian ikusi ditugu Amagoia Etxeberriaren jantziak.

Publizitaterik hoberenetakoa da hori. Berak zu aukeratu bazaitu, gauza asko transmititzen ditu horrek. Aktoreek diseinatzaile askoren artean aukeratu dezakete, eta aukeratzeko horrekin norberaren lana goratu egiten dute.

Zure lanarekin bat egiten duelako.

Bai, eta ez hori bakarrik, gustatu bakarrik ez; nik uste dut sentitu egin dutela, ulertu egin dutela. Eta prozesua ezagutzen dutenean, oraindik eta gehiago sentitzen dute. Kontzientziaz dira soinean daramatenaz.

Nola iristen zara mundu lehiakor horretako estilista horietara?

Errazena eta bide zuzenena aktoreak berak aukeratzea da. Orduan, listo, dena egina dago.

Gertuko pertsonetako bat duzu Sara Zozaya abeslaria.

Bai. Balentziagako nire desfilean jo zuen. Itxiera egin zuen, eta zuzeneko oso-oso ederra geratu zen, egia esan.

Nola sortu zen zuen arteko harremana eta nola ondudazu arteko hartu-emana?

Modu bitxian ezagutu ginen. Beka eman zidatenean Kutxan, aurkezpen moduan desfile bat egin genuen Kutxa Kulturaren, Tabakaleran. Sara Zozaya ere bekaekin dago bertan, bere kantuak jarri zizkigutenean, Sara Zozaya entzun nuenean, entzun eta segituan, hau izan behar da nire kanta pentsatu nuen, *Berriz* kanta, alegia.

Desfilerako abestia utzi zidan, eta eskerrak emateko idatzi nion ostean, eta aukera luzatu nion: «Egunen batean kontzertu edota diskoko argazkiren baterako edo zerbait behar baduzu jar zaitez nirekin harremanetan». Astebetera geratu ginen, kafe bat hartuz elkar ezagutu ginen, eta jarraian nire jantziak probatzeko proba egin genuen. *Fitting* proba horretan alderik misteriotzuen aukeratu zuen, nire alde ilun horretaz orduan jabetu nintzen.

Zeure burua gehiago ezagutzeko balio izan dizu?

SANTIAGO FARIZANO

«Denak dira eskuz
margotutakoak, pieza
guzti-guztiak. Batzuetan dena,
hau da, goitik hasi eta beheraino
daude pintatuta, eta beste
batzuetan, zati batzuk.
Ez daude bi marrazki berdin»

Bai, hori da. Askotan gauzak egiten ari gara, eta kolekzio bat sortzen ari gara, eta bilduma hori zure lanaren irudikapena da... Bere aukeraketa orduan oso kurioa izan zen.

Moda eta musika beti elkarrekin joan dira, eta sinergia horiek oso garrantzitsuak dira. Bi pertsona ondo elkar ulertzen badira, elkarlan oso ona aterako da hortik. Aberasgarria izan da, eta harreman oso polita daukagu orain. Bere kontzertuetan nire hainbat arropa jantzi izan ditu ordudunik.

Nola lagundu dizu Kutxa Kultur ekimenak zure ibilbidean?

Donostiako Tabakaleran dago Kutxa Kultur, eta arlo askotan daude lanean, baina duela hiru urte hasi ziren modarekin, sektore honi bultzada bat emateko asmoz. Hemengo diseinatzaileen lana azaleratzeko, alde batetik, eta bestetik, gehiago ikasten laguntzeko. Ikastaroak jasotzen ditugu. Ez da bakarrik gure lana erakusteko, baizik eta, guk aurrera begira bilakaera bat izateko. Ni urte luzez ari naiz moda munduan, baina ikasten jarraitu beharra dago. Gauzak mugitu eta aldatu egiten dira, eta enpresa arloa ez da ahaztu behar, negozio honetan. Ez da soilik lana ondo egitea, ondo erakutsi behar dago, eta saltzen jakin beharra dago. Aukera eskaini zidaten eta oso pozik nago. Behin ere ez da pentsatu behar dagoneko nahikoa ikasi duzula, beti ikasten jarraitu beharra dago.

Irakasle lanak ere egiten dituzu.

Bai, astean zehar, arratsaldetan. Donostian batetik, eta bestetik, hemen gertu, Anoetan. Maila oso ezberdinetako jendea elkartzen da bertan. Lehenik erreminta guztiak erakusten dizkiet, eta gero josteko makinari beldurra kentzen hasten gara. Eta poliki-poliki patroigintza sartzen hasten gara.

Artista ere bazara. Margolaria zara.

Tolosako Matxin Labaien margolariarekin ikasi nuen, eta oso-oso harro nago. Txikitatik aita eta amari margotzen ikasi nahi nuela esaten nien, eta Amezketan ez zegoenez, eskolatik atera eta Tolosara eramaten ninduten. Bederatzi urterekin jada olioarekin margotzen nuen. Nire ihesbidea zen, eta izugarritzko ilusioa egiten zidan.

Noiz elkartu zenituen joskintza eta pintura?

Bada, behin pintura kontrolpean izan nuenean eta joskintza barruan sartuta nuenean. 2000-2002 artean hasi nintzen batzen. Urteak pasa dira, ez nuen segituan jaiotza hori egin.

Gerora begira, non ikusten duzu zeure burua?

Pieza bakarrak egiten ikusten dut neure burua. Benetan sinesten dut horretan, horrela izan behar du. Eta ordu gehiago dedikatu nahi dizkiot margotzeari; gehiago margotzea gustatuko litzaidake.

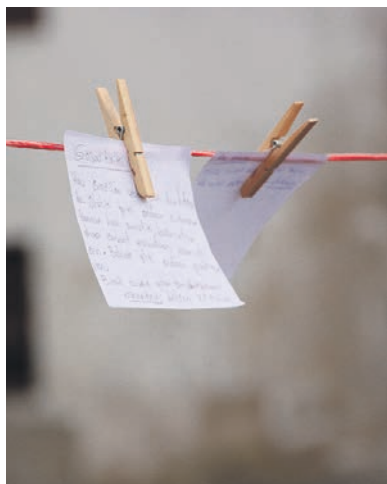
Agenda

OSTIRALA ABENDUAK 6

BIDANIA-GOIAITZ

EUSKARAREN ASTEA

12:00–14:00. Kantu bira herrian zehar. Hasiera eskolako jolastokian emango zaio, segidan Goiatzera igoko dira eta ondoren, Bidaniara jaitsiz amaituko dute

TOLOSA

NAZIOARTEKO ZEINU HIZKUNTZAKO X. ZINEMALDIA

16:30. 14 film laburrek hartuko dute parte: *La Furia*, *Jackey*, *La luna roja*, *Se valiente*, *140 palabras*, *La otra mirada*, *Augur*, *Cero y un dedo*, *La sombra*, *Café negro*, *Hope*, *Casa Alavedra*, *Eres tu eta Pare*. Sari banaketa.

21:30. Itxiera eta agurra.

LARUNBATA ABENDUAK 7

TOLOSA

NAZIOARTEKO ZEINU HIZKUNTZAKO X. ZINEMALDIA

Tolosa herria bisitatu.

14:00. Bazkaria.

16:30. 9 film laburren proiektzioa. *Alla tu*, *Lucia*, *96 horas*, *Still here*, *The Kiss*, *Four dead Yorkshiresmen*, *Las muelas de Cuco*, *Kari eta To know him*.

Ondoren. Omenaldiak.

20:00–20:30. Zinemaldiaren itxiera Rozalen eta Beatriz-en eskutik.

22:00. Afaria Botarri jatetxean.

ROZALEN ETA BEATRIZ ZEINU HIZKUNTZAN KANTARI

Nazioarteko Zeinu Hizkuntzako X. Zinemaldia hartuko du Leidorrek gaur eta bihar. Hamaikada ospatzeko, eta zinemaldiari amaiera emateko, 25 minutuko emanaldia eskainiko dute Rozalen eta Beatrizek, guztiontzat. Sarrera 15 eurotan eskuratu daiteke.

IGANDEA ABENDUAK 8

ALTZO

AZOKA

10:00–14:00. IV. Azoka. Eguraldi euritsua egokituz gero, frontoian izango da. Bertan ekoiztutako produktuak eta gonbidatuek ekarritakoak ikusi eta erosteko aukera izango da.

AMASA-VILLABONA

ANTZERKIA

10:30 / 12:30. *Goalzen*. Basakabitik antzokira. Bi emanaldi. Sarrera: 12 euro. (Amasa, Basajaun eta leihatilan).

BELAUNTZA

EUSKARAREN NAZIOARTEKO EGUNA

Goizean zehar. Hitzolariak. Taberna inguruko puntu bat hariz beteko dute eta bakoitzak hitz hori edo horiek idatzi eta zintzilikatzeko aukera izango da.

12:00. Bea Larrañagaren eskutik, *Hemendik Parisera* ikuskizuna.

Ondoren. Hamaiketakoa.

13:30. Asier Kidam magoaren ikuskizuna.

ASTELEHENA ABENDUAK 9

IRURA

XAREA 100 URTE

18:00. Argazki erakusketaren irekiera ekitaldia, plazako herri-eskolako aretoan.

TOLOSA

KONTZENTRAZIOA

12:00. Tolosaldeko pentsionisten deialdia, pentsio duinak eskatzeko, udaletxe aurrean.

BERTAKOA, BERTATIK BERTARA

Altzoko Olentzerotan Jakin-Minez abiatuko da igandean. Eguraldiak lagunduz gero, plaza postuz beteko dute eta euria bisitari joanez gero, frontoia egokituko dute altzotarek. Bertan ekoiztutako produktuak, zein gonbidatuek eramandakoakeskura. J. A.

ERAKUSKETAK

BURATTINIEN MUNDO MIRESGARRIA

Topic (Tolosa). Bisita ordutegia: 10:00–13:00 eta 16:00–19:00 (asteazkenean, astelehenean itxita). 10:00–14:00 eta 15:00–19:00 (asteburu eta jai egunetan). Italiarren txotxongiloen tradizioak, herrialde horretako historia politiko eta sozialagatik, hain bereziak, banatuak eta lokalismoz beteak, Europako pertsonalen eta maskaren aniztasuna aurkezten du.

LA IMPORTANCIA DE ESTAR

GKo galeria (Tolosa). La importancia de estar. Luce. Otsailaren 22ra arte zabalik.

BIGARREN MAILAKO ERREFUXIATUAK

(Alkiza). Abendu Kulturalaren barruan, Antonio Ruiz foto-kazetariaren erakusketa. Abenduaren 31a bitarte ikusgai.

ARGIZAIOLA

Aranburu jauregia (Tolosa). Argazki erakusketa, urtarilaren 4a bitarte ikusgai.

ESKUIN MUTURRA

Liburutegia (Anoeta). Esquin muturrari buruzko erakusketa, abenduaren 20a bitarte ikusgai.

GUREAK ERE BADIRA ADINGABE HORIEK

Plazida Otaño erakusgunea (Zizurkil). SOS Arrazakeriak –en eskutik, abenduaren 20a bitarte.

ZINEMA

'INTEMPERIE'

Larunbata (19:30 eta 22:00), igandea (19:30) eta astelehena (21:00)

**Gurea aretoa,
Amasa-Villabona.**

'SORRY WE MISSED YOU'

Larunbata (20:30) eta astelehena (20:30). Astelehena ikuslearen eguna. Jatorrizko bertsioa, gaztelaniazko azpidatziekin.

Leidor antzokia, Tolosa.

'LA FAMILIA ADDAMS'

Igandea (17:00).

Leidor antzokia, Tolosa.

'LA OVEJA SHAUN'

Igandea (17:00).

**Gurea aretoa,
Amasa-Villabona.**

'SECRETOS DE ESTADO'

Igandea (19:30 eta 22:00).

**Leidor antzokia,
Tolosa.**

Abenduaren hirua

IXIAR ALTUNA

*Abenduak hirua
Gai gisara hartuz,
Hizkuntza babesten da
Hitz bakoitza ehunduz
Ta ez egun bakarrean
Euskaldun bihurtuz,
Pausoz pauso aurrera
egiten saiatuz...
Ta egunero egunero
euskeraz mintzatuz.*

Doinua

Espainian behera

Gabon atarian

Badirudi garai honetan asmo gizakoiagoak eta humanagoak plazaratzen ditugula. Ez dut ezer esaten eta nabarmena da, gaur egungo munduan aldaketa handia izan dela alderdi guztietan, gainera etorkizuna iragartzea ezinezkoa dela esan dezakegu ziurtasun osoz. Ekonomia, politika, kultura, soziologia eta erlijioa bide ezezagunetan barrena doaz, eta iparrik ere ez dute, kasu askotan, eta egiten ditugun iragarpenak huts egiten dute sarritan.

Galdu egin dira balioak? Nire iritziz gaur egun balio tradizionalak krisian daude, orain gutxi arte balio izan dizkigutenak, hain zuzen ere. Eta beste batzuk sortu dira, hauek interpretatzea dagokigu. Ez da zeregin makala.

gun iragarpenak huts egiten dute sarritan.

Galdu egin dira balioak? Nire iritziz gaur egun balio tradizionalak krisian daude, orain gutxi arte balio izan dizkigutenak, hain zuzen ere. Eta beste batzuk hauek dira, zeinak interpretatzea dagokigu, hain zuzen ere. Ez da zeregin makala.

Iraganean, gaur egun ditugun gaitz (gorrotoa, harrokeria, egoismoa, handikeria, zekenkeria, amorrua, bekaizkeria, nagikeria...) eta bertute (maitasuna, leialtasuna, sakrifizioa, zintzotasuna, eskuzabaltasuna, solidaritatea) berberak zeuden, baina beste era batera hartzen ziren. Garrantzia maila desberdina zutela esan dezaket. Hala ere, gure gizarte hau giza legezkoagoa, bidezkoagoa eta orekatuagoa izan dadin pertsona errespetatzen jakitea da baliorik gorenetakoa.

Gabonetako usainean gaude. Gure

**JOXE AGUSTIN
ARRIETA**
ERRETIRODUNA

kale eta inguruetan Gabon usaina dago. Batzuek diote gezurraren jaiak

direla edo kontsumo ikaragarriaren merkatu festa dela, edo neguko inauterien antza hartzen ari direla. Hala ere, inork ezin duenez itxaropenik gabe bizi, garai honi itxaropen zantzu handia hartzen diot. Bizitzea itxoitea da, itxaropena etorkizunari aurrez aurre begiratzea da, bizitzera eta agertzen

zaizkigun zailtasunak gainditzera bultzatzen gaituen helmuga desiratua aurrez aurre izatea.

Gabon jai hauek ez dira bakarrik kontsumora bideratzen gaituen festa nagusia, baita familia eta jendearekiko lotura gehiago sendotzera, hobeki zerbitzatzen, maitasun lokarriak lotzera, gezurra eta zuzengabekeriaren kontra borrokatzen, eta nolaz ez, beste hainbat jende erlijio kutsua landuz, Jainkoarengandik hurbilago bizitzera eta mundo hau zoriontsuago egitera bultzatzen gaitu.

KOMIKIA GORKA SALABERRIA

Irakurri zertarako? Engainatuak ez izateko

Kontatu didate Twitter-eko karaktere eskasak baino askoz gehiago irakurtzeko gaitasuna galtzen ari ote garen, baita minutu bat baino luzeagoa den bideoak ikustekoa ere Whatsapp-ean.

Boteretsuek eta aberatsek ez dute irakurri beharrik, izan ere, beraiek menperatzen dituztenez komunikabide ia-ia guztiak, beren munduaren ikuspegia, beren ideologia, beren interesekoak soilik diren proiektuak, beraiek nahi dutena jan behar izaten dugu besteok. Eta munduan benetan gertatzen denaz jabetzeko zein bide geratzen zaigu herritar arruntoi? Boteredun horiek kontrolatzen ez dituzten hedabideak irakurtzea, liburu kritikoak leitzea... Ez dago beste biderik eta, tamalez, artikuluz artikuluz, pentsarazten duten liburuak... irakurtzeko ohitura galdu dugulakoan nago. Beren eskuetan gaude ohiturak aldatu ezean, nahi dutena egingo digute gure onerako dela esanez beren interesea denean soil-soilik.

Adibide tamalgarria Gipuzkoan gertatua: gaixotasun larriak sortzen dituen errauskailua egin dute inguru-

men zentro eredugarria balitz bezala. Boteredunen hedabideek halaxe saldu dute beren interesea soilik den errauskailua. Eztabaida publikorik gabe, Europak aholkatzen duen bidearen kontra, baina errauskailua egina. Adibide xumea besterik ez da, gai guz-

tiekin berdin jokatzeko du botereak, hedabide ia guztien jabe den gutxiengoz guztiz aberatsak.

Komunikabide independente, txiki eta dui-nak (Berria, Argia, Gara —espainolez irakurtzeko gai besterik ez direnak— ...) irakurri behar ditugu, baldin eta aberatsei komeni zaienarekin geratu

nahi ez badugu, gaietan sakondu, arazoak egoki identifikatu eta axalkerietan geratu nahi ez badugu. Irakurtzeak handitu egiten du gure jakintza, jakin-mina elikatzen du eta boterearen aurrean ezinbestekoa den jarrera kritikoak izaten lagunduko digu. «Pentsatzeko eta kontra egiteko gure gaitasunari uko egitean gaizkia eta txarkeria kontrolik gabe hazi eta zabaltzen da» (Hannah Arendt).

Klima aldaketa, errauskailua egitea, aberatsei zergak jaistea, gutxi-gutxi batzuk guztiz aberastea, langileen

eskubideak murriztea, prekarietatea arau orokor bihurtzea, pentsio duinik ez izatea, erabakitzeak eskubiderik ez izatea... hori guztia, neurri handi batean, informazio benetako eta fidagarriaz elikatzen ez garelako gertatzen ari zaigulakoan nago.

Irakur dezagun disfrutatzeko, hori ere ikaragarri garrantzitsua da-eta, baina ez dezagun ahaztu pentsatzeko, kritikoak izateko, jakintsuagoak izateko, askeagoak izateko ere irakurri behar dagoela, artalde burumakur eta tonto-tuntun nahi gaituelako botereak, herritar kritiko beharrean.

Gure esku dago irakurtzea, eta, gainera, plazer ederra da. On egin!

**IÑAKI AZALDEGI
ARRIETA**
OINEZKOA

Irakurtzeak handitu egiten du gure jakintza, jakin-mina elikatzen du eta boterearen aurrean ezinbestekoa den jarrera kritikoak izaten lagunduko digu.

EGURALDIA

OSTIRALA

Giro lasaia izango dugu. Goizean eta arratsaldeko lehen orduak arte, hego-haizearekin giro atsegina izango dugu, non hodeiak eta ostarteak izan arren, ostarteak nagusituko diren. Arratsaldeko lehen ordutik aurrera

**IKER
IBARLUZEA**
EGURALDI
MUTILA

haizeak ipar-mendebaldera egin eta erdi eta goi-mailako hodeiek zerua estaliko dute arratsalde erdirako. Hala ere, ez da euririk egite-rik espero. Termometroek koskatxo bat gora egin eta 12-14 gradutan joko dute goia.

LARUNBATA

Giro atsegina oraindik ere. Berriz ere goiz partean hego, hego-mendebaldeko haizearekin ostarte batzuk izango ditugu, nahiz eta, hodei gehiago izango den ostiralarekin alderatuz. Arratsaldeko lehen ordutik aurrera ipar-mendebaldeko haizearekin behe-hodeiak ugarituko dira, zerua estaliz eta azken orduetan euri-langar pixka bat utziz. Hala ere, oso euri gutxi izango da. Termometroak antzeko balioetan kokatu ko dira, 12-14 gardu bitartean joaz goia.

IGANDEA

Eguraldia okerrera egingo du. Egunsentian hego-mendebaldeko haizea izango da eta giro lasaia, baina goiz erdian haizeak ipar-mendebaldera egin eta fronte bat iritsiko da gurera. Fronteak goiz-erditik aurrera euri dezente utziko du zaparrada mardul modura, non erdiko orduetan nahiko sarri botako duen. Gau partean giroa zertxobait lasaitzen hasiko da. Frontearekin eta ipar-mendebaldeko haizearekin termometroek behera egingo dute eta gehienez 9-11 gradu harrapatuko dituzte.

OSTIRALA
06IGANDEA
08LARUNBATA
07ASTELEHENA
09IRAGARKI
LABURRAK

LANESKAINZA

Ile apaintzailea. Irrika ileapaindegiak espereintziadun ile apaintzaile bat behar du, arratsladeran lan egiteko. Lanaldi erdia. Interesa duenak deitu 943 508493ra.

Etxeko lanak. Pertsona bat behar da Tolosan etxeko lanak egiteko. Telefonoa, 688 888 207, eguerdiko 12:00etatik 15:00etara deitu.

Zaintza eta etxeko lanak. Zaintza lanak eta etxeko lanak. Adineko pertsona bat zaindu eta etxeko lanak egiteko pertsona bat behar dugu, Tolosa erdigunean. Astelehenetik larunbatera, 40 ordu. Interesatuek deitu 600562073 zenbakira.

• Zure iragarki laburra argitaratzeko deitu 943 65 56 95 telefono zenbakira, idatzi ataria@ataria.eus helbidera edo pasa ATARIA-ko bulegotik.

FARMAZIAK

ABENDUAK 6, OSTIRALA

TOLOSA

Egunekoa. Rosalia Morant Barber. Zabalarreta lorategiak, 1. Telefonoa: 943 67 38 49.

ABENDUAK 7, LARUNBATA

TOLOSA

Egunekoa. Isidro Santamaria Marijuan. Nafarroa etorbidea, 2. Telefonoa: 943 65 46 10.

ABENDUAK 8, IGANDEA

TOLOSA

Egunekoa. Ignazio Olarreaga Aranburu. Korreo kalea, 2. Telefonoa: 943 67 01 28.

ABENDUAK 9, ASTELEHENA

TOLOSA

Egunekoa. Cecilia Bronte Posada. Korreo kalea, 20. Telefonoa: 943 67 60 13.

**EGUNERO GAUEKO
GUARDIAKO FARMAZIA:**
TOLOSA • Lurdes Azpiroz Galarza.
Amarotz auzunea, 9.
Tel.: 943 67 51 18.

ATARIA
IRRATIA

OSTIRALA

09:00. Pasahitza Asteak utzitako onena.

12:00. Entzuteko jaiak Musika tartea.

18:00. Goizeko saioen onena.

20:00. Kantazgora Tolosaldeko musikarien proposamenekin osatutako musika saioa.

21:00. Mingaina Txulora Erotikari buruzko saioa, Jon Imanol Etxabe sexologoaren laguntzarekin.

LARUNBATA

10:00. Trikiti musika.

12:00. Mestibul Munduko musika, DJ Bullekin.

16:00. Gure txokotik Elkarriketen tartea.

18:00. Entzuteko jaiak Musika tartea.

21:00. Mailu ta akuilu Musika saioa.

IGANDEA

10:00. Asteko saioen onena.

14:00. Hari Naizela Bertsolaritzari buruzko saioa, Imanol Artola Felix-ekin.

16:00. Entzuteko jaiak Musika tartea.

18:00. Kantazgora Tolosaldeko musikarien proposamenekin osatutako musika saioa.

20:00. Entzuteko jaiak Musika tartea.

21:00. Mingaina Txulora Erotikari buruzko saioa Jon Imanol Etxabe sexologoarekin.

ASTELEHENA

09:00. Pasahitza Egunko berriak, agenda, asteburuari begirada, Postalak bidaiarien tartea, Patxadaz eginiko elkarriketak.

12:00. Entzuteko jaiak Musika tartea.

16:00. Zebrabidea Arrosa sareko magazina.

18:00. Goizeko saioen onena.

20:00. Mailu ta akuilu Musika saioa.

107.6 fm

www.ataria.eus

28 KANALA

OSTIRALA

13:30. Gaurkoan Tolosaldeak.

12:30. Elkarriketap (Maite Maiora.)

17:30. Gaurkoan Tolosaldeak.

21:30. Gaurkoan Tolosaldeak.

22:00. Hiri baratzea.

22:30. 1,2,3 Hemen da Miru!

23:30. Gaurkoan Tolosaldeak.

Finala

Gipuzkoako

Bertsolari Txapelketa
2019

Abenduak

14 17:00

Donostia. Illunbe (Donostia Arena)

Agin Laburu Rezola
Beñat Gaztelumendi Arandia
Jon Maia Soria
Alaia Martin Etxebeste
Ane Labaka Mayo
Oihana Iguaran Barandiaran
Beñat Lizaso Alberdi
Nerea Elustondo Plazaola

Aurkezleak: Ion Zaldia Brit eta Itziar Etxezarreta Arakistain

Antolatzailea

Babesleak

Laguntzailea

www.bertsotzale.eus

**2 eta 3 logelako etxebizitzak garaje eta trastelekuak terraza
zabal eta eguzkitsuak ikuspegi paregabeak mendietara
zatoz eta erreserbatu zure gustuko pisua!**

ANOETA – 28 ETXEBIZITZA